"Pentru enoriaşii şi fiii mei duhovniceşti las acest cuvânt: Iubiţi-vă unii pe alţii cum şi Iisus ne-a iubit pe noi, ca să se vadă dintru aceasta că suntem fiii Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Fiţi jertfelnici! Străduiţi-vă pentru zidirea Bisericii! Rugaţi-vă şi milostiviţi-vă de cei în nevoi!"

(Din testamentul PărinteluiCalciu)

credință
iubire
speranță

PUNCTE CARDINALE

ANUL XVI
NR. 12/192
Decembrie 2006
16 PAG. – 3 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINĂ

Circulație în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, GRECIA, FRANȚA, ELVEȚIA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

LA ÎNVEŞNICIREA PĂRINTELUI CALCIU

Pe 23 noiembrie ar fi împlinit 81 de ani. S-a stins însă pe 21 noiembrie (ora 13.10; în ţară: 20.10), după 3 zile de comă, în clinica din Washington unde abia fusese strămutat, de hatârul familiei nemângâiate, de la Spitalul Militar Central din Bucureşti, unde zăcuse în ultima lună şi apucase să-i revadă, pe îndelete sau doar în treacăt, pe toţi cei dragi de acasă.

Când sosise în România, în pragul lui octombrie, încă pe picioare, se ştia deja ros de boală şi nu le ascunsese vechilor camarazi că venise să-şi ia rămas-bun, cu un fel de seninătate amară. Înfrângându-şi slăbiciunea şi durerile, a trecut încă o dată prin locurile cele mai dragi inimii sale: Mahmudia natală, Petru-Vodă (unde a lăsat cu limbă de moarte să fie îngropat), Ocişorul răgazurilor dintre prigoană şi exil, dar şi Bucureştiul ale cărui oaze de sfinţenie le apărase cândva, cu preţul propriei libertăţi şi cu riscul propriei vieţi, de furia dementă a buldozerelor ceauşiste... Ultima Liturghie a săvârşit-o la Sf. Ilie-Gorgani.

Era mulţumit şi bucuros că văzuse ieşită de sub tipar, prin precumpănitoarea strădanie a obştii de la Diaconeşti, cartea lui Ioan Ianolide *Întoarcerea la Hristos*, pe care o considera cea mai fidelă şi mai adâncă mărturie testamentară a întregii lui generaţii mucenicite. Prefaţa pe care o scrisese chiar în ajunul vizitei în ţară şi pe care o intitulase, cu smerită pietate, „Un nevrednic cuvânt înainte la o carte de mare şi sfântă vrednicie", avea să fie ultimul text mărturisitor redactat de mâna sa, încununând „războiul întru cuvânt" pe care-l dusese decenii de-a rândul, în duhul marilor cruciaţi interbelici şi al lui Valeriu Gafencu, „sfântul închisorilor". N-a mai putut însă să onoreze lansarea festivă a cărţii la Palatul Patriarhiei, unde ar fi fost frumos să răsune „cântecul de lebădă" al celui mai curajos predicator al Ortodoxiei luptătoare din târziul secolului 20.

(continuare în pag.5)

MEMENTO GULAG ÎN VENDEEA

Nu sunt foarte mulţi cei care ştiu că 27 ianuarie este Ziua Internaţională a Holocaustului (la 27 ianuarie 1945 a fost închis primul lagăr de la Auschwitz). Şi încă şi mai puţini sunt însă cei care ştiu că 7 noiembrie este Ziua Internaţională a Gulagului, zi închinată memoriei victimelor comunismului. Această zi are încă un statut semi-oficial, întrucât Parlamentul European, unde de mai multe ori s-a făcut propunerea, nu a acceptat până acum instituirea acestei comemorări, ceea ce arată cât de dificilă este încă deschiderea conştiinţei europene către o înţelegere a dezastrului istoric care a însemnat comunismul.

Vladimir Bukovski, vajnicul disident rus, este cel care a ales 7 noiembrie ca zi a Gulagului, 7 noiembrie 1917 fiind momentul luării puterii de către bolşevici. 7 noiembrie era ziua în care pe tot cuprinsul Uniunii Sovietice (şi în ţările sovietizate) se serba „Marea Revoluţie din octombrie" (7 noiembrie după calendarul gregorian echivalează cu 25 octombrie după calendarul iulian). Această dată, care în plus este ajunul zilei Arhanghelilor Mihail şi Gavriil, este foarte bine aleasă, pentru că ea arată esenţa puterii comuniste. Comunismul, care a început la 7 noiembrie, înseamnă pur şi simplu Gulag: aceasta este ecuaţia istoriei.

În anii care au trecut Ziua Gulagului a fost marcată prin conferinţe internaţionale la Roma (2003), Bucureşti (2004) şi Berlin (2005). Anul acesta „Memento Gulag" a avut loc în Franţa, la universitatea catolică (ICES, adică Institut Catholique d'Etudes Supérieures) din oraşul La Roche-sur-Yon, în Vendeea.

De ce în Vendeea şi nu într-un alt loc? De ce Vendeea este cea care s-a oferit să fie gazdă comemorării morţilor terorii comuniste? Nici un alt loc nu putea fi mai potrivit: Vendeea ştie şi îşi aminteşte. Morţii ei au fost primii morţi în valul terorii ideologice care a culminat în Uniunea Sovietică şi s-a împrăştiat pe toată planeta. Cum spunea Soljeniţîn:

„Experienţa Revoluţiei franceze ar fi putut să fie suficientă pentru ca organizatorii raţionalişti ai «fericirii poporului» să tragă concluziile necesare. Dar nu s-a întâmplat aşa! În Rusia, totul s-a desfăşurat şi mai rău încă, la o scară incomparabil mai mare. Numeroase metode pline de cruzime, practicate de Revoluţia franceză, au fost docil reaplicate pe trupul Rusiei de către comuniştii leninişti şi specialiştii internaţionalişti, iar gradul lor de organizare şi caracterul sistematic au depăşit cu mult pe cel al Iacobinilor".

Aceste cuvinte le-a rostit Soljeniţîn la 25 septembrie 1993, când, pe drumul său de întoarcere din exil către Rusia, a făcut un singur popas: în Vendeea, pentru a asista la inaugurarea Memorialului de la Lucs-sur-Boulogne. La Lucs-sur-Boulogne, la 28 februarie 1794, 500 de oameni, mai ales femei şi copii, au fost arşi de vii în biserică, de către „coloanele infernale" ale Revoluţiei franceze. Pentru Soljeniţîn, acest moment al inaugurării memorialului a fost acela de viziune înlăcrimată asupra terorii care a bântuit lumea din Franţa până în Rusia şi dincolo de ea. Văzând Memorialul „eroicei Vendei", el a văzut „cu ochii minţii monumentele care într-o zi vor fi ridicate în Rusia, mărturii ale rezistenţei noastre ruse în faţa urgiei hoardei comuniste". „Am traversat împreună cu voi", le-a spus Soljeniţîn la sfârşit vandeenilor, „secolul XX, acest secol care a fost, de la un capăt la altul, un secol al terorii, încoronare îngrozitoare a acelui Progres la care visase atâta secolul XVIII. Astăzi, cred, tot mai mulţi francezi vor înţelege mai bine rezistenţa şi sacrificiul Vendeii, le vor aprecia mai mult şi le vor păstra cu mândrie în memorie".

Într-adevăr, nu este deloc întâmplător că „Memento Gulag" a avut loc anul acesta în Vendeea. Soljeniţîn a marcat comuniunea de destin şi de spirit între Vendeea martiră şi cei care au trăit suferinţa comunismului şi rezistenţa împotriva lui. Rămânând credincioasă chemării ei, Vendeea păstrează memoria propriilor săi eroi şi a eroilor care, în alte părţi şi în alte timpuri, au continuat aceeaşi luptă: nu ştiu câte licee din lume poartă numele lui Soljeniţîn, dar în Vendeea există, din anul 2005, „Le Collège Alexandre Soljenitsyne", în localitatea Aizenay.

Da, Vendeea ştie şi îşi aminteşte. Această mică regiune din vestul Franţei, la sud de oraşul Nantes şi râul Loira (10.000 km², 800.000 locuitori), s-a ridicat în martie 1793 împotriva acelei revoluţii care i-a omorât regele şi distrus legea (*Point de roi, point de loi*, „Unde nu e rege, nu e lege" a fost unul din refrenele revoltei), care i-a alungat, persecutat, omorât preoţii, şi care supunea întreg poporul marii „reeducări": formarea „omului nou", cel „fără prejudecăţi", adică fără Dumnezeu (creştinismul a fost interzis), fără tradiţii, fără memorie. Împotriva acestei revoluţii s-a ridicat Vendeea. Nu a fost o mişcare de partizani (ca şuanii din Bretagne), şi nu a fost nici o răscoală populară obişnuită. A fost altceva. S-au ridicat ţăranii, şi ei s-au dus la nobili şi i-au rugat să vină, şi au format – lucru unic în istorie – o formidabilă armată. De aceea, ceea ce s-a petrecut în Vendeea nu se numeşte „revolta" sau „răscoala Vendeii", ci *les guerres de Vendée*, „războaiele Vendeii". Vendeenii au format o armată, o armată fără uniformă – erau săteni în straiele lor obişnuite –, dar reprezentată printr-un simbol pe care toţi l-au arborat spontan: o mică inimă brodată, inima arzătoare a lui Hristos (*le sacré coeur*). (Şi astăzi simbolul Vendeii este inima lui Iisus.) Dacă vreodată a fost o mişcare de rezistenţă pură, firească – luptă pentru libertatea de a fi om, fiinţă a lui Dumnezeu şi fiinţă istorică, purtătoare a unei comunităţi organice –, aceasta a fost Vendeea, ceea ce face din ea simbolul rezistenţei ce avea să vină în faţa comunismului.

Rezistenţa vendeenilor este un capitol introductiv la rezistenţa împotriva comunismului, iar represaliile care au venit după aceea au arătat, la rândul lor, ceea ce avea să se întâmple mai târziu.

Represaliile împotriva populaţiei din Vendeea, care nu a cerut altceva decât libertatea de a-şi păstra credinţa şi legea (*l'autel et le trône*), nu s-au limitat la câteva masacre răzleţe, oricât de oribile ar fi fost ele. Aici a fost o decizie de stat de a şterge de pe faţa pământului „rasa blestemată" (*la race maudite*) a celor ce *gândesc altfel*. Exterminarea sistematică a populaţiei din Vendeea este de aceea considerată un genocid, „primul genocid de natură ideologică" din istoria modernă.

Legea din 1 august 1793 hotărăşte că „Vendeea trebuie să devină un cimitir naţional", iar cea din 1 octombrie acelaşi an cuprinde ordinul de „exterminare a tuturor locuitorilor". Cum avea să spună generalul François-Joseph Westermann în raportul său oficial: „Vendeea nu mai există [...]. Am îngropat-o în mlaştinile şi pădurile din Savenay. După ordinele primite, am strivit copiii sub copitele cailor, am masacrat femeile – acestea, în orice caz, nu vor mai aduce pe lume bandiţi [...]. Pe drumuri sunt cadavre peste tot [...]. Mila nu este un sentiment revoluţionar".

De la 21 ianuarie la 15 mai 1794, Vendeea a fost străbătută în lung şi lat de cele 12 „coloanele infernale". Totul a fost ars, şi orice om întâlnit a fost omorât, în mod special femeile (*le sillon générateur*, brazda fertilă din care iese „rasa de bandiţi") şi copiii („viitorii bandiţi").

În 1802, Chateaubriand se reîntoarce din exilul lui din Anglia şi descoperă Vendeea, cândva pământ „fertil", „transformată într-un pustiu". „Acest ţinut", scrie Chateaubriand, „purta, ca un vechi luptător, cicatricele şi mutilările care au fost preţul vitejiei sale. Oseminte albite de timp, ruine înnegrite de flăcări îţi izbeau privirea".

Forţele republicii revoluţionare trecuseră într-adevăr pe acolo. Câţi au murit? Între 120.000 şi 250.000 de oameni, adică între 15 şi 30 % din populaţie. În răstimp de 18 luni. Şi pentru că nu era suficient, trebuia şi ca numele de Vendeea, sinonim cu răzvrătirea, cu „fanatismul" şi „prejudecăţile" (adică în primul rând credinţa creştină), să dispară. Memoria trebuia ştearsă. Numele de Vendée a fost înlocuit cu Vengé: revoluţia s-a răzbunat!

*

Oraşul în care s-a ţinut „Memento Gulag" este, cum am spus la început, La Roche-sur-Yon, capitala Vendeii. La Roche-sur-Yon, nume care s-ar putea traduce cu „stânca de pe râul Yon" (oraşul este construit pe piatră de granit, deasupra văii Yon- ului), este un oraş de provincie cu un farmec deosebit. O adiere blândă vine dinspre Oceanul Atlantic, care e la numai 20-30 de km. Acest La Roche-sur-Yon, pe care îl vedem astăzi, este un oraş tânăr, oraşul pe care l-a construit Napoleon, începând cu 1804, pe „ruinele înnegrite de flăcări" ale Vendeeii devastate de trupele revoluţionare.

În La Roche-sur-Yon se află cea mai tânără universitate catolică a Franţei, universitate înfiinţată în 1990. În această universitate, în aula mare, în prezenţa a multor profesori, studenţi şi elevi de liceu, s-a desfăşurat ziua intensă a memoriei Gulagului. Pe unii dintre cei care un ţinut comunicări îi cunoaştem bine: Vladimir Bukovski, Stéphane Courtois (autorul principal al volumului *Cartea neagră a comunismului*), Dario Fertilio (ziarist la *Corriere della Sera*, secretar al organizaţiei „Comitatus pro Libertatibus"); pe alţii mai puţin, aşa cum este Mathyas Kolos, unul dintre participanţii la revolta din Ungaria, din 1956, şi traducătorul, în limba franceză, a cărţii *Le cri de la tadga* de Aron Gabor, care este considerată ultima mare operă literară a gulagului. Din delegaţia română au făcut parte, între alţii, Marius Oprea, Ruxandra Cesereanu, Raluca Grosescu.

Nu poate fi vorba în acest articol de a face un rezumat al fiecărei comunicări în parte. Ele vor fi publicate, şi ne vom putea întoarce atunci cu comentarii. Acum voi reliefa numai câteva puncte.

„Memento Gulag" înseamnă recuperarea memoriei. Comunicările au fost o întoarcere către trecut – un trecut trăit, un trecut care trebuie mai departe cercetat şi înţeles. Două teme mari au structurat ziua: istoria comunismului de la raportul Kruşciov la revolta din Ungaria (anul acesta este o jumătate de secol de la marea revoltă a Ungariei împotriva comunismului); comunismul şi ieşirea din comunism în România.

A vorbi despre gulag este a continua lupta împotriva comunismului, luptă care nu s-a încheiat. Comunismul există încă (China, Cuba, Coreea de Nord, Vietnam), iar în ţările unde a fost zdruncinat se petrece o întoarcere spre comunism (Rusia, Ungaria, republicile din Asia), a subliniat Bukovski. Şi în Occident se constată puterea comunismului, nu numai în minţi, ci şi în angrenajul politic. Nu se poate ignora forţa pe care comunismul o are încă, de exemplu, în Italia, faptul că preşedintele Italiei, Giorgio Napolitano, a susţinut invazia sovietică în Ungaria, sau că preşedintele Camerei Deputaţilor (Fausto Bertinotti) „este nu un fost, ci un actual comunist", a spus Dario Fertilio.

Procesul comunismului, care nu a putut avea loc *de jure*, a afirmat Vladimir Bukovski, amintind de încercarea lui de a organiza procesul comunismului la Moscova, poate avea loc *de facto*: aceasta este misiunea zilei de 7 noiembrie. Ceea ce nu s-a putut realiza ca un proces juridic, poate fi făcut prin *memento*, prin puterea memoriei.

*

Memoria ţine de domeniul spiritului. A-ţi aminti şi a înţelege este o luptă pe care o dă spiritul împotriva morţii şi a răului. În faţa comunismului ca „negare a spiritului", despre care a vorbit François Bouleţreau, directorul universităţii catolice din La Roche-sur-Yon, se ridică „afirmarea spiritului", despre care am vorbit eu la „Memento Gulag". În faţa „vastei otrăvi" care este minciuna comunismului, s-a ridicat din chiar adâncurile gulagului spiritul omenesc care redescoperă cuvântul purtător de adevăr. În faţa terorii, a haosului şi a morţii s-a ridicat arta, cu ordinea şi frumuseţea ei, poezia şi muzica (de la Radu Gyr la Traian Popescu). Suferinţa a devenit o cale către Dumnezeu. Cum o spun versurile din închisoare ale lui Radu Gyr:

Cu necerşită slavă Tu mă-ncarci
şi-n cuie când sfinţenia mă frânge,
oftând mă uit la rănile prea largi
şi-Ţi cresc alături, sânge după sânge ...
(„Identitate")

*

Şi Vendeea are poezia, muzica, folclorul ei de rezistenţă. Şi în această privinţă aceste două lumi se apropie. În faţa urgiei, vendeenii au ascuns documente, povestiri, memorii, unele din ele descoperite târziu, de abia în timpul nostru.

„Memento Gulag" în Vendeea are o semnificaţie cu totul deosebită. Evident, „Memento Gulag" este universal, şi se cuvine marcat peste tot în lume. Dar legătura de destin şi de spirit între „Memento Gulag" şi Vendeea rămâne ceva aparte. Aici, în Vendeea, înţelegi mai bine lungul şi pustiitorul drum, presărat cu milioane de victime, al iluziilor utopice care se ridică împotriva Vieţii şi a ordinii Spiritului. Aici, în Vendeea, înţelegi mai bine că este posibil pentru un popor de a-şi păstra memoria şi de a-şi cinsti eroii şi martirii.

Monica PAPAZU

PREAMBUL LA INTRAREA ROMÂNIEI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Gabriel Constantinescu

Totul a început la Moscova, centrul de putere ideologică şi politică al imperiului comunist. Confruntaţi cu perspectiva unui colaps economic, cu grave consecinţe pentru stabilitatea politică, potentaţii de la Kremlin au acceptat reformarea sistemului încremenit de 70 de ani în dogmele imuabile ale ideologiei marxist-leniniste. Dar *perestroika* în economic şi *glasnost*-ul în politică, reformele majore preconizate pentru resuscitarea sistemului de Mihail Gorbaciov, ultimul secretar general al PCUS, s-au dovedit ineficace. Uniunea Sovietică s-a dezagregat, iar Federaţia Rusă (ceea ce a rămas după desprinderea republicilor unionale), constrânsă de împrejurări, a repudiat totalitarismul comunist şi – cel puţin formal – a adoptat democraţia.

Dispariţia Uniunii Sovietice a fost evaluată în lumea liberă ca o victorie decisivă a democraţiei asupra totalitarismului. Războiul rece, care ţinuse Occidentul sub tensiune timp de o jumătate de veac, obligându-l să suporte uriaşe eforturi financiare pentru înarmare spre a ţine în şah agresivitatea politică şi ideologică a Rusiei bolşevice, încetase, iar căderea Cortinei de Fier deschidea popoarelor din spatele ei calea spre libertate. O cale însă greu de parcurs din pricina sechelelor provocate de comunism. „Orologiul comunismului a încetat să bată – ne avertiza atunci Aleksandr Soljeniţîn. Dar edificiul lui de beton nu s-a prăbuşit încă. Şi, în loc de eliberare, să nu ne pomenim cumva striviţi sub ruinele lui". O primejdie reală, asupra căreia atrăgea atenţia şi gânditorul francez Jean-François Revel în documentatul său studiu *Revirimentul democraţiei*: „Comunismul este atât de devastator, încât nu-i de ajuns să ieşi din el ca să scapi de el; trebuie să poţi ieşi inclusiv din toate consecinţele lui".

Aşadar, pentru ca ieşirea din comunism să fie fapt împlinit sub toate aspectele, este necesar să fie urmată de „ieşirea din toate consecinţele lui". Altfel, cei care nu îndeplinesc această cerinţă imperativă sunt expuşi primejdiei ca „în loc de eliberare să se pomenească striviţi sub ruinele lui". Un deznodământ posibil, dacă ţinem seama de starea mizerabilă în care se găseau popoarele, cărora li se deschideau porţile spre libertate după o jumătate de veac de opresiune comunistă. Privind fapturile umane, modelate după proiectele elaborate în laboratoarele ideologiei marxist-leniniste, filozoful francez este puternic impresionat de contextul (oameni şi fapte) în care s-au produs „Revoluţiile contra Revoluţiei" (sintagmă sugestivă, prin care J.-F.R. exprimă concis insurecţiile populare – „Revoluţiile" – îndreptate contra regimurilor comuniste – „Revoluţia"): „«Revoluţiile contra Revoluţiei» se desfăşoară într-un spital de răniţi grav. Este lupta unor invalizi care încearcă să înveţe să meargă, sau măcar să şchiopăteze. Nu e nicidecum antrenamentul unor campioni porniţi înspre atingerea unor performanţe superioare. Rolul lor e să repare trecutul, nu încă să construiască viitorul. Tragica lor istorie ne învaţă cât de scump se plăteşte aneantizarea libertăţii, fie şi numai pentru câteva decenii".

Această descriere sugestivă a situaţiei din ţările în care au avut loc „Revoluţii contra Revoluţiei" este însă incompletă. Ea surprinde numai mulţimea asupriţilor, omiţând vigurosul detaşament al opresorilor. Or, fără a considera şi acest al doilea termen al relaţiei „oprimaţi-opresori", nici înţelegerea momentului „ieşirea din comunism", nici mai ales cea a procesului „ieşirea din toate consecinţele lui" nu este posibilă.

Cu privire la modalitatea în care a evoluat această relaţie, trebuie să precizăm din capul locului că într-un fel au înţeles să se comporte faţă de „Revoluţiile contra Revoluţiei" conducătorii comunişti din Ungaria, Cehoslovacia şi Polonia şi, cu totul alta, diametral opusă, a fost reacţiunea deţinătorilor puterii din Rusia şi România. Conducătorii comunişti din prima categorie de ţări s-au înclinat în faţa acestui eveniment crucial din viaţa popoarelor pe care le guvernaseră până atunci. Ei au înţeles că „orologiul comunismului încetase să mai bată". Dând dovadă de înţelepciune, ei nu s-au cramponat de putere şi nu s-au opus adoptării noului sistem de valori pe care popoarele lor se hotărâseră să-l adopte. Consecinţa benefică a acestei hotărâri raţionale s-a făcut imediat simţită în procesul de tranziţie spre o democraţie de tip occidental, care s-a desfăşurat fără convulsii.

Contrazicându-l pe J.-F.R., „răniţii grav" din aceste ţări nu numai că au învăţat din nou să meargă, dar „fără să şchiopăteze" au păşit cu hotărâre spre „construirea viitorului". Performanţe recunoscute de Occident prin acceptarea în Uniunea Europeană, fără povara apăsătoare a unor clauze de salvgardare. O dovadă şi un exemplu convingător că nu numai „ieşirea din comunism" este posibilă, dar şi „ieşirea din toate consecinţele lui". Din păcate, însă, comuniştii români nu au ales calea urmată de colegii lor din Ungaria, Cehoslovacia şi Polonia, ci, credincioşi liniei tradiţionale a PCR, au urmat soluţia recomandată de „tovarăşii" de la Moscova. O soluţie al cărui adevărat chip este dezvăluit în toată hidoşenia lui de autorul *Arhipelagului Gulag* prin următoarele cuvinte: „Sistemul care ne guvernează este alianţa între fosta nomenclatură, rechinii finanţelor, falşii democraţi şi KGB (Securitatea sovietică). Eu nu pot numi democraţie această cârdăşie. În fapt, este vorba de un abominabil hibrid, fără precedent în istorie, despre care nu ştim în ce direcţie va evolua... Dar dacă această alianţă se va impune, ea nu ne va exploata doar 16 ani, ci timp de 160 de ani". O dezvăluire îngrijorătoare şi o previziune sumbră, care se potriveşte ca o mănuşă României postdecembriste!

Dotat cu o remarcabilă capacitate genetică de a sesiza dincotro bat vânturile potrivnice şi încotro trebuie să te îndrepţi spre a nu fi zdrobit de ele, în calitatea sa de membru PCR, Silviu Brucan, ia iniţiativa de a interveni în procesul de coagulare a disidenţei din Partid, mizând pe resentimentele nomenclaturiştilor veterani, marginalizaţi brutal de Nicolae Ceauşescu din cauza atitudinii lor critice faţă de demenţialul cult al personalităţii impus de acesta. În anul 1988, „fostul stalinist" şi „diplomat roşu la Washington" întreprinde o călătorie de informare în capitalele Statelor Unite şi Marii Britanii, la sfârşitul căreia poposeşte la Moscova, unde se întâlneşte cu Mihail Gorbaciov. Aşa cum relatează în biografia sa, intitulată *De la capitalism la stalinism şi retur*, principala problemă luată în discuţie de secretarul general al PCUS a fost „chestiunea răsturnării lui Ceauşescu", poziţia acestuia fiind rezumată astfel: „A declarat de la început că este de acord cu acţiunea de răsturnare a lui Ceauşescu, cu condiţia ca aceasta să fie concepută şi înfăptuită astfel încât să ducă la menţinerea Partidului Comunist ca forţă politică conducătoare în România". Şi pentru a întări directiva trasată de Gorbaciov – un adevărat „ordin de operaţii" -, Brucan citează concluzia interlocutorului său: „Partidul trebuie să rămână în picioare, altfel va fi haos".

Semnalul prin care a fost declanşată acţiunea de răsturnare a lui Ceauşescu a fost „Scrisoarea celor 6". Pe 10 martie 1989, BBC transmitea scrisoarea deschisă adresată lui Ceauşescu. Cei şase semnatari – Constantin Pârvulescu, Alexandru Bârlădeanu, Gheorghe Apostol, Corneliu Mănescu, Grigore Răceanu şi Silviu Brucan –, figuri emblematice ale Partidului Comunist, condamnau principalele aspecte ale politicii interne dictate de Ceauşescu şi consecinţele dezastruoase ale acestei politici asupra societăţii. Dacă acest document, redactat pe un ton sarcastic, nu a impresionat prea mult pe românul de rând, copleşit de grija zilei de mâine, el a produs efectul scontat în rândul membrilor de partid din cele două domenii pe care se sprijinea puterea comunistă: Securitatea şi clubul select – nomenclatura – al demnitarilor cu funcţii de decizie în aparatul de stat. Atât securiştii, cât şi nomenclaturiştii au receptat corect mesajul ce le era adresat: tronul pe care Ceauşescu, în paranoia sa, se crede aşezat pe vecie este şubred şi se va prăbuşi curând; ca atare, nu vă legaţi destinul vostru de destinul său!

Reprezentanţii Securităţii din ultima perioadă de existenţă a „odioasei" instituţii încearcă să ne convingă că „ei", cei din 1989, nu au nimic comun cu precursorii lor, părinţii fondatori ai aşezământului pe care ei, urmaşii, l-au servit cu abnegaţie, devotament şi mai ales animaţi de cel mai curat patriotism. În cartea sa intitulată *Un risc asumat*, colonelul Filip Teodorescu, implicat şi condamnat în procesul represiunii de la Timişoara, ne spune: „Nu este intenţia mea să «spăl» faţa acestei instituţii, eu însumi fiind unul dintre cei ce au detestat şi detestă ceea ce au făcut în primii 10-15 ani ai existenţei sale acei satrapi, de import sau de provenienţă indigenă, şi care, din nefericire, au purtat aceeaşi denumire de «securişti». Eram copil şi apoi adolescent, la Ploieşti, când am cunoscut nemijlocit pe unii dintre cei ce au fost cooptaţi la «Securitate». În copleşitoare majoritate fără studii, nici măcar liceale, abia reuşeau să ţină în mână un stilou. Un asemenea «securist» era vecin de cartier şi îl cunoşteam bine. De profesie pietrar. Un om cumsecade, dar atât. Un altul, ţigan din mahalaua vecină, când ajungea acasă îşi scotea cizmele şi uniforma şi ieşea la poartă desculţ, păstrând pe cap numai chipiul cu calotă albastră, gândind probabil, în primitivismul său, că astfel îşi păstrează autoritatea faţă de vecini".

De pe aceeaşi poziţie a „securistului patriot", G-ral. Div.(r) Neagu Cosma dezvăluie în capitolul intitulat „Faţa nevăzută a Securităţii" din cartea sa *Securitatea, Poliţia politică, Dosare, Informatori*, abundenţa de străini, cu preponderenţă evrei, în posturile importante ale acestei instituţii. După ce nominalizează, cu detalii, 22 de securişti evrei, îşi încheie demonstraţia cu cuvintele: „Până prin anii 1950-1952, pe lângă cei 22 numiţi, mai erau în Direcţia Anchete Penale 8-10 maghiari-evrei, 4-5 greci, 2-3 sârbi, 2-3 lipoveni. Restul, până la 45, câţi erau în total în acea unitate, erau români". Lipsit de abilitatea de a aştepta ca să se stingă din viaţă toţi cei care au trăit pe viu ororile săvârşite de Securitate, şi pot depune mărturie despre ele, vajnicul general Neagu Cosma face un salt spectaculos peste cele patru decenii, de-a lungul cărora instituţia din care a făcut parte a săvârşit, fără reţinere, toate fărădelegile ce i-au fost comandate de patronul ei, Partidul Comunist, şi se opreşte la momentul decembrie 1989. Un moment în care, într-adevăr, nu s-a implicat, motivându-şi astfel atitudinea: „Securitatea nu a tras, pentru că ea nu era desprinsă de aspiraţiile poporului, ea nu iubea dictatura comunistă". Minciună sfruntată! Securitatea nu a tras împotriva insurgenţilor care strigau „Jos comunismul!" pentru că se aflau în posesia celei mai redutabile arme în astfel de situaţii: „informaţia". Securiştii ştiau că Ceauşescu trebuia să fie răsturnat şi, cu cinismul care le-a caracterizat întotdeauna conduita, s-au pus, fără ezitări, în slujba celui despre care erau bine informaţi că va prelua puterea: tovarăşul Ion Iliescu.

Mai deschis faţă de adevăr decât generalul Cosma, colonelul Teodorescu mărturiseşte deschis: „Nu neg existenţa până în ultimul moment a «poliţiei politice». Este vorba despre acele segmente din sistemul Securităţii care se ocupau de activităţi politice scoase în afara legii. Aici intrau, în principal: rămăşiţele mişcării legionare, naţionalişti-fascişti, naţionalişti-iredentişti, foşti membri ai partidelor istorice. Toţi aceştia erau încadraţi într-un sistem de supraveghere generală având drept scop cunoaşterea faptului dacă intenţionează să redevină activi. Se ajunsese la convingerea că legionarii, de exemplu, trebuie avuţi în atenţie permanent, până la moarte, şi în continuare descendenţii, tocmai datorită incisivităţii doctrinei politice căreia se subordonau. Dizidenţii, atâţi câţi au fost, erau, de asemenea, în atenţie".

Cât priveşte tentativa apologeţilor Securităţii de a trasa o linie de demarcaţie fermă între „securiştii evrei şi ţigani", din prima perioadă a existenţei acestei instituţii, şi „securiştii români patrioţi", care le-au luat locul, ea este lipsită de temei şi absurdă. Pe toată durata existenţei ei, Securitatea a avut aceeaşi misiune şi a folosit aceleaşi metode: misiunea de „centru vital al puterii comuniste", iar ca metode – represiunea şi teroarea.

Directiva trasată comuniştilor români de Gorbaciov va fi urmată întocmai de grupul de complotişti din PCR, coordonaţi de Ion Iliescu. „Revolta populară spontană de la Timişoara – şi mai târziu de la Bucureşti –, scrie Tom Gallagher în cartea sa *Furtul unei naţiuni*, a fost urmată de un puci intern

(continuare în pag. 4)

PREAMBUL LA INTRAREA ROMÂNIEI ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

(urmare din pag. 3)

pe care Ceauşescu nu a fost în stare să-l înăbuşe. O serie de oameni politici bine informaţi, care iniţial s-au autocaracterizat ca fiind comunişti ponderaţi, credincioşi legalităţii socialiste, au format un Front al Salvării Naţionale (FSN)... La 22 decembrie, primul discurs televizat al lui Ion Iliescu, figura cea mai importantă dintre conspiratori, a oferit indicii clare că el rămâne credincios rădăcinilor sale comuniste. Iliescu a spus că foştii conducători «s-au declarat a fi comunişti. Ei n-au avut nimic de-a face nici cu socialismul, nici cu ideologia comunismului ştiinţific... Ei doar «au pângărit numele Partidului Comunist Român»". Caracterul pur comunist al FSN este pus în evidenţă de grupul său de direcţie, constituit din oameni care fuseseră comunişti până în ultima clipă a regimului: Ion Iliescu, Petre Roman, Silviu Brucan, Corneliu Mănescu, generalul Victor Stănculescu, Alexandru Bârlădeanu şi Dan Marţian.

În forma sa iniţială, FSN a avut viaţă scurtă. „Consensul fragil între iniţiaţii comunişti şi elementele recent politizate care s-au aflat pentru scurt timp de aceeaşi parte a baricadei în revolta anticeauşistă – ne spune în continuare Tom Gallagher –, s-a prăbuşit pe 24 ianuarie 1990, când un mare număr de protestatari ultragiaţi au ieşit în stradă pentru a denunţa FSN. Ei au fost cuprinşi de furie din cauza schimbării de politică semnalate la o întrunire a consiliului FSN când s-a anunţat că FSN va lua parte la alegeri ca organizaţie politică".

„Hibridul abominabil", pe care Soljeniţîn refuza să-l numească democraţie, prindea contur. Pe 23 martie 1990, Consiliul Provizoriu de Uniune Naţională (înfiinţat de FSN pentru a-i legitima acţiunile) decretează înfiinţarea Serviciului Român de Informaţii (SRI). Securitatea, ţinută până atunci sub obroc, spre a fi ferită de oprobriul şi indignarea publică, iese la lumină travestită, în strai nou, dar neschimbată în comportamentul şi metodele care i-au făcut pe români să o stigmatizeze cu calificativul de „odioasă".

Şi procesul travestirilor nu se opreşte aici. Cum comuniştii ideologici (adică cei opuşi celor care se folosesc de partid ca de un mijloc de a dobândi putere şi privilegii) erau rari pe pământ, mai ales pe pământul românesc, tovarăşilor din această categorie nu le-a fost greu să se lepede de ideologie, cu condiţia să păstreze neştirbite puterea şi privilegiile de care s-au bucurat înainte de căderea regimului comunist. Aşa au apărut pe scena politică în curs de constituire „falşii democraţi", cum îi numeşte Soljeniţîn, sau „travestiţii", trădătorii „Revoluţiilor contra Revoluţiei", al căror chip îl dezvăluie Jean-François Revel, fără menajamente.

„Travestiţii români nu au renunţat la teroare. Au folosit-o din plin şi fără scrupule în săptămâna 11-17 iunie 1990 la Bucureşti, unde au adus formaţiuni de asalt compuse din aşa-zişi mineri, mulţi dintre aceştia fiind agenţi ai Securităţii, care au ucis şi au lovit cu drugi de fier, zile de-a rândul, manifestanţi şi simpli trecători, au spart sedii de partide, au lovit lideri politici ai opoziţiei. Însăşi frazeologia travestiţilor a regresat înspre cele mai vechi stadii ale stalinismului; manifestanţii care cereau pluralismul autentic şi libertate efectivă de expresie au fost numiţi «fascişti» care ascultă «ordine venite din străinătate». Ion Iliescu a mulţumit public falşilor mineri veniţi «să apere revoluţia». Ca de obicei, Occidentul a oftat vag".

Travestirea „democraţiei originale", inventată de Iliescu în aşa fel încât să lase impresia unei democraţii autentice, a fost pasul următor. Cum Partidul Comunist Român avea 4 milioane de membri, pentru a satisface condiţia pluralismului politic, au fost sacrificate câteva hălci din el. Peste noapte, scena politică românească a fost populată cu noi partide. În centru, trunchiul de bază, Partidul Democraţiei Sociale din România (PDSR). În jurul lui sateliţii: Partidul de Uniune Naţională Română (PUNR), Partidul România Mare (PRM), Partidul Socialist al Muncii (PSM), Partidul Socialist (PS), Partidul Democrat Agrar din România (PDAR). Nu toate însă au dăinuit. Cum şarlatania travestiţilor era prea stridentă, cu timpul s-au operat transformări în formula iniţială de pluralism. Deoarece PDSR-ul mirosea de la distanţă a PCR, i s-a schimbat numele în Partidul Social Democrat. În această vestimentaţie nouă a fost acceptat de socialiştii occidentali. Din nou Occidentul a închis ochii, făcându-se că nu vede „Secera şi ciocanul" din spatele celor „Trei trandafiri".

Pentru ca însă abolirea comunismului să fie deplină, nu era suficientă trecerea de la partidul unic la pluralismul democratic. Trebuia să aibă loc şi trecerea de la sistemul economic colectivist generalizat la capitalism. Prin definiţie, „capitalismul este sistemul economic în care mijloacele de producţie sunt stăpânite sau controlate de către proprietari privaţi care urmăresc să obţină profit, iar producătorii sunt salariaţi". Dacă cel de-al doilea termen al binomului „Proprietari-producători", mâna de lucru salariată, producătorii, se găsea din belşug în România postdecembristă, capitaliştii, proprietarii, trebuiau inventaţi. Regimul comunist îl lichidase fără milă. Ce a urmat – ştie. Avuţia naţională a fost împărţită abuziv „foştilor tovarăşi", deţinători ai puterii politice, şi clientelei lor. Ceea ce ar fi trebuit să fie o îndreptăţită *restitutio in integrum*, prin repunerea adevăraţilor proprietari în posesia bunurilor ce le-au fost jefuite, a transformat ţara într-o junglă economică, în care hoţia şi corupţia nu au nici limită, nici măsură. O lume în care „rechinii finanţelor", protejaţi de impunitatea garantată prin legi strâmbe, se mişcă în voie.

Acesta este adevăratul chip al României care, la 1 ianuarie 2007, va intra, cu drepturi depline, în Uniunea Europeană. Va fi un moment solemn, pe care actuala clasă politică îl va celebra cu îmbrăţişări, şampanie şi focuri de artificii. Dincolo însă de aspectul festiv al acestui eveniment istoric, suntem îndreptăţiţi să ne întrebăm dacă amfitrionii noştri de la Bruxelles ştiu despre noi, cei care peste câteva zile le vom călca pragul casei, toate câte ar trebui ştiute. Dacă ştiu că România care intră în UE este guvernată de politicieni recrutaţi, cu rare şi nesemnificative excepţii, din rândurile „travestiţilor". Dacă ştiu că marea majoritate a celor chemaţi să facă legi în Parlamentul României provin din lumea „tovarăşului Guşă şi tovarăşului Ceafă, care au devenit deputatul Guşă şi senatorul Ceafă". Dacă ştiu că datorită becisniciei acestei clase politice, populaţia României de astăzi se zbate într-o sărăcie lucie, fără speranţă într-un viitor mai bun. Dacă ştiu că ţăranii români – „talpa ţării" – nu reuşesc să treacă dincolo de nivelul agriculturii de subzistenţă, emblema ei fiind „Vaca înjugată la plug". Dacă ştiu că legile anticorupţie, pe care le-au aplaudat la apariţie, sunt simple petece de hârtie, ineficace în lupta de stârpire a „marilor corupţi", din cauza unei justiţii la fel de corupte ca şi cei pe care ar trebui să-i judece şi să-i condamne. Dacă ştiu că mizeria din ţară şi lipsa oricărei perspective determină tineretul studios – „viitorul naţiunii" – să aştepte, cu nerăbdare, primul prilej favorabil să plece aiurea, oriunde în lume, numai să plece, lăsând în urmă, fără regrete, două milenii de istorie.

S-ar putea ca frământările, grijile şi necazurile noastre să le fie cunoscute şi să aibă gândul bun să ne ajute. Dacă va fi aşa, le vom fi recunoscători. Dacă însă ne primesc în mijlocul lor doar pentru bogăţiile pământului românesc şi pentru a le servi drept scut la Răsărit, era mai bine să ne lase în legea noastră. Am fi fost obligaţi de instinctul de conservare al neamului să căutăm singuri soluţii pentru a supravieţui...

PROF. VASILE MAN

Nu demult l-am condus pe ultimul drum pe acest binecunoscut luptător anticomunist, fost veteran de război şi deţinut politic între anii 1948-1964.

Vasile Man s-a născut pe 26 II 1921 în com. Bărbeşti, jud. Mureş, dintr-o familie de ţărani înstăriţi şi cu frica lui Dumnezeu, fiind cel mai mic dintre cei 5 fraţi (2 fete şi 3 băieţi – unul mort la Stalingrad, altul fost protopop greco-catolic la Bucureşti).

După terminarea liceului se înscrie la universitate, unde obţine două licenţe, fiind apoi un eminent profesor de istorie şi limba română.

Trece prin anii grei ai războiului şi, angajat din tinereţe în lupta naţională şi creştină, în noaptea de 14-15 mai 1948 este arestat şi condamnat la ani grei de închisoare. După perioada dură a anchetelor temniţei criminale a lui Gheorghiu-Dej, avea să parcurgă 16 ani de foamete, frig şi regim de exterminare, printre care şi 4 ani de muncă forţată în adâncul minelor de plumb din regiunea Baia Mare. După eliberarea din 1964 n-a scăpat de urmărirea Securităţii, dar a rămas drept şi demn, călăuzit de spusele Mântuitorului: „Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa. Cine Mă urmează pe Mine, nu umblă în întuneric, ci va avea viaţa veşnică".

După evenimentele din decembrie 1989, înfiinţându-se şi la Braşov Asociaţia Foştilor Deţinuţi Politici, Vasile Man ar fi trebuit să fie printre conducătorii acestei filiale. Dar, din modestie, Vasile Man a stat deoparte, găsindu-şi alinarea şi mulţumirea în rugăciune şi în practicarea învăţăturilor creştine. Cred că nu a fost zi lăsată de la Dumnezeu, după ieşirea din închisoare, să nu meargă la biserică, să nu asculte Sfânta Liturghie şi să nu se împărtăşească. Chiar şi cu o zi înaintea morţii (survenite pe 23 X 2006) a fost împărtăşit cu Sfintele Taine. Iar ultimele cuvinte înainte de a închide ochii au fost cel de „mamă" (primul cuvânt rostit la începutul vieţii sale), precedat de cel de „Jeni", numele soţiei sale, care l-a înţeles şi l-a ajutat în boala sa, dar care la această oră este şi ea ţintuită la pat.

Acum, la despărţire, dragă Vasile, noi, prietenii şi camarazii tăi din cadrul AFDPR, toţi cei care te-am iubit, te-am înţeles şi te-am ajutat în suferinţele tale, ne rugăm bunului Dumnezeu să te odihnească în corturile drepţilor, alături de toţi eroii şi martirii neamului nostru, şi să-ţi dea liniştea binemeritată de care pe pământ ai avut prea puţin parte.

DR. TEOFIL MIJA

EMIL BUDAC

Filiala AFDPR – Petroşani aduce un ultim omagiu celui care a fost Emilian Budac, camarad stimat şi preţuit deopotrivă de toţi cei care l-au cunoscut.

Întreaga sa viaţă a fost o luptă neîncetată împotriva spoliatorilor de ţară şi a celor fără Dumnezeu. Încă de la cea mai fragedă vârstă se înrolează în rândul apărătorilor dreptăţii şi în slujba ţării. În octombrie 1942, când nu împlinise încă 18 ani, este elev la Şcoala de Ofiţeri, iar la 8 noiembrie 1943 este sublocotenent. În perioada 1943-1944 este instructor la Şcoala de Ofiţeri de rezervă, la Ineu. Participă, pe front, cu Şcoala Ofiţerilor de rezervă la care era instructor. Prin Înaltul Decret Regal cu nr. 548 din 01.12.1944 este decorat cu Virtutea Militară de Război. Este repartizat la Divizia a III-a Vânători de munte, la Biroul 2 Cercetare. La data de 10 mai 1945, prin Înaltul Decret Regal nr. 2241, este Decorat cu Ordinul Mihai Viteazul în grad de ofiţer. La data de 9 mai 1947 este avansat, la excepţional, la gradul de locotenent, iar în 1950 este avansat la gradul de căpitan.

Pentru activitate împotriva regimului comunist, este arestat şi condamnat, prin sentinţa nr. 549/1959 a Tribunalului Militar, la 25 ani muncă silnică, conform art. 208-209 din Codul Penal, pentru „crime de uneltire contra ordinei sociale". A fost arestat în 16 octombrie 1954 şi judecat abia în 1959. A fost eliberat din temniţă la 24 ianuarie 1963, după 8 ani şi 4 luni. Îşi găseşte refugiu în Valea Jiului, ca atâţia alţi deţinuţi politici, lucrând la unităţile miniere, de unde se pensionează.

După decembrie 1989, se angajează în susţinerea drepturilor deţinuţilor politici. În 1993, solicită acordarea drepturilor stabilite prin DL. 118/1990. Comisia judeţeană de aplicare a prevederilor DL 118/1990, prin Hotărârea nr. 49/1993, îi respinge cererea pe considerentul că a făcut parte din „organizaţii fasciste". Pentru comisia de atunci, nu au avut nici o valoare cei peste 8 ani de detenţie politică!

Acţionează în instanţă hotărârea, solicitând revizuirea acesteia. Tribunalul Deva admite recursul şi constată că Mişcarea Legionară nu avea caracter fascist. În baza sentinţei Tribunalului Deva, de această dată Comisia judeţeană emite Hotărârea nr. 131 din 12.10.1997, punându-l în drepturile prevăzute de DL 118/1990.

Rămâne, pentru toţi cei ce l-am avut alături, un reper moral, un exemplu de comportament civic, de angajare plenară în slujirea lui Dumnezeu, a ţării şi a neamului nostru. Veşnică să-i fie pomenirea!

A.F.D.P.R. - Petroşani

INTRAREA ROMÂNIEI ÎN U. E.

Consecințe asupra dreptului național

Simona NICULESCU

O dată cu aderarea României la Uniunea Europeană, viața românească civilă va suferi unele transformări. Ne vom ocupa aici de consecințele acestei aderări asupra dreptului în țara noastră.

Dreptul românesc își trage rădăcinile din dreptul roman, codificat de către împăratul Justinian. În Franța, Napoleon s-a inspirat din Codul Justinian pentru a elabora Codul Civil francez în 1804, ce a fost preluat aproape fără modificări de către țara noastră în 1864.

Bineînțeles, modificări au intervenit într-un secol și jumătate, însă Codul Civil, în redactarea actuală, reflectă încă o viață socială ce (din păcate, de multe ori) nu mai este actuală.

La vecinii noștri mai vechi europeni situația nu este mai bună. Eminentul profesor Serge Guinchard deplângea demult acest decalaj în dreptul francez, chiar dacă dreptul procesual (care este specialitatea domniei-sale) s-a adaptat mult mai ușor noilor metode/tehnici moderne.

Ce să mai cerem în materie de realism istoric când Dalloz-ul precizează că notele explicative ale redacției figurează în *italică* și articolul 1 al Codului Civil francez este redactat în felul următor: "Legile sunt executorii pe tot teritoriul francez, în virtutea promulgării ce este făcută de către Rege *(Președintele Republicii)*. Vor fi executate în fiecare parte a Regatului *(Republicii)*".

Nevoia unei reforme în profunzime a dreptului este resimțită în multe țări, în vederea actualizării și a unei mai bune adaptări la realitatea cotidiană. La începuturi, visul european chema la un drept comun pentru toate țările C.E.E.; imposibil de realizat, încearcă acum să devină un *modus vivendi*, să fie numitor comun măcar în materie civilă, în domeniile liberei circulații a persoanelor, al azilului, al emigrării.

Dreptul comunitar, un supra-drept se poate spune, va deveni de la 1 ianuarie 2007 direct aplicabil și în dreptul nostru intern. Va reprezenta cea mai însemnată consecință a aderării țării noastre la aventura europeană – și de mare importanță, precum vom vedea.

Ce este dreptul comunitar?

În absența unor prevederi clare, definiția dreptului comunitar este aceeași ca și a dreptului intern. Unealta ce permite o funcționare legală a societății civile, compusă din texte legislative, din jurisprudență și din doctrină. Doctrina reprezentând articolele de specialitate, ce aduc o lumină asupra interpretării unui text sau a aplicațiilor posibile.

Noțiunea de aplicabilitate directă nu a fost enunțată de legislator în tratatele fondatoare, ci precum vom vedea a fost degajată de către C.J.C.E. [Curtea de Justiție a Comunității Europene] trăgând concluziile textelor care urmăreau alinierea tuturor justițiilor în spațiul european.

Din multe justiții, câteodată desuete și având fiecare particularitățile lor naționale (de multe ori și regionale), legislatorul a visat să facă una singură, aplicabilă în tot spațiul comunitar. Utopia este evidentă, dat fiind volumul legislației și al codificărilor ce intervin zilnic. Atunci când un deputat francez (A. Tourret) nu ezită să spună în fața camerelor că în Franța nimeni nu știe exact câte texte se votează în propria Adunare Națională, nu putem decât să deplorăm diletantismul ce caracterizează aventura europeană.

Delimitările dreptului comunitar

Se dorește o aliniere a justițiilor în spațiul european, iar prin apele tulburi ale diverselor tratate o întrebare interesantă se pune în discuțiile de specialitate: dar ce înseamnă mai clar acest lucru ? Dacă se invocă în Franța o jurisprudență spaniolă, oare judecătorul francez are obligația să țină cont de aceasta? Vom vedea mai departe că dispozițiile comunitare primează asupra dreptului național. Acolo unde însă opiniile autorizate sunt divergente, este limita acestor dispoziții comunitare. Unii pretind că o jurisprudență dintr-o țară aderentă (de exemplu în materie socială, unde regula stabilită este de a aplica dispozițiile cele mai favorabile salariatului) poate și trebuie aplicată într-un caz similar din altă țară europeană.

Dar cum rămâne cu *baza legislativă*? Cum poate fi aplicată în România o jurisprudență spaniolă atunci când textele legiferatoare care sunt la baza jurisprudenței spaniole lipsesc cu desăvârșire în România? Adevărata întrebare este dacă jurisprudențele naționale se încadrează sau nu în dreptul comunitar derivat, la care C.J.C.E. a extins obligativitatea aplicării directe în dreptul național.

Aplicarea directă în dreptul național a dreptului comunitar

Dacă delimitările dreptului comunitar nu au fost definite, precum am văzut, în mod satisfăcător, nici aplicabilitatea directă nu a fost în mod expres prevăzută; a trebuit C.J.C.E. să precizeze această obligație a statelor membre:

„Rezultă din toate aceste elemente că, fiind dintr-o sursă autonomă, dreptului născut din tratat nu i s-ar putea deci opune judiciar – din cauza naturii specifice originale – un text intern, oricare ar fi acela, fără a pierde caracterul lui comunitar și fără să fie pusă în cauză însăși baza Comunității; că transferul operat de către state a ordinii lor juridice interne către ordinea juridică comunitară, al drepturilor și obligațiilor corespunzând dispozițiilor tratatului, înseamnă deci o limitare definitivă a drepturilor lor suverane, împotriva căreia nu ar putea merge nici un act unilateral ulterior incompatibil cu noțiunea de Comunitate..." (*C.J.C.E., 15 iulie 1964, p 36-37*).

„Judecătorul național, însărcinat cu aplicarea, în cadrul competenței lui, a dispozițiilor dreptului comunitar, are obligația să asigure deplinul efect al acestor norme, lăsând la nevoie neaplicată, din propria sa autoritate, orice dispoziție contrară a legislației naționale, chiar posterioară, fără să fie nevoie de a cere sau a aștepta eliminarea prealabilă a acesteia pe cale legislativă sau prin oricare alt procedeu constituțional" (*C.J.C.E., 4 aprilie 1968*).

Deciziile C.J.C.E. se lipsesc de comentarii. Judecătorului intern, fie de Judecătorie, de Tribunal, de Curte de Apel, sau, cu atât mai mult, al Curții Supreme, i se face de la 1 ianuarie 2007 o obligație din nerespectarea propriei legislații, din moment ce aceasta ar intra în conflict cu dreptul comunitar. Ceea ce presupune cel puțin o bună cunoștință a dreptului comunitar (compus, reamintim, din legislație, jurisprudență și doctrină). Acest lucru, în condițiile în care, din câte știm, nici deciziile C.J.C.E., nici cele C.E.D.H. [Curtea Europeană a Drepturilor Omului] nu sunt traduse în limba română. Răspunderea conformității deciziilor judecătorului cu dreptul european este cu atât mai mare cu cât judecătorul intern are pe de altă parte obligația de a califica în drept argumentele părților și de a desemna textele aplicabile, la nevoie recalificând faptele fără a fi legat de încadrarea dată lor de către părțile la un proces.

Să nu disperăm totuși; judecătorii noștri nu vor fi chiar așa de singuri în fața noilor lor răspunderi. Din haosul judiciar european, Comisia Comunităților Europene a dat un raport pe 28 iunie 2006, care încearcă să readucă puțină ordine în interpretarea și aplicarea textelor. De la 1 ianuarie 2007 va reintra în vigoare articolul 234 al tratatului C.E., ce permite consultarea C.J.C.E. de către oricare instanță națională, prin intermediul întrebării prejudiciale. Acest mecanism, destul de complex, va fi explicat într-un articol următor; aici vom spune doar că este posibilitatea oferită oricărui justițiabil de a verifica dacă legile aplicate în fața instanței naționale sunt sau nu conforme dreptului european. Judecătorii vor fi deci luminați de avizul Curții de Justiție, în caz de dubiu.

Când ne gândim că încă din 1975 Curtea de Casație franceză aplică preeminența dreptului european asupra dreptului național, și cu toate acestea Franța era încă în 2004 cea mai condamnată țară pentru nerespectarea tocmai a dreptului european, nu ne rămâne decât să le urăm judecătorilor noștri, pornind de la judecătoriile județene, multă putere de muncă, capacitate de memorizare, cursuri intensive de limbă franceză și engleză, ca și acces non-stop la internet, pentru a putea face provizie de jurisprudență europeană. Și un An Nou fericit.

LA ÎNVEȘNICIREA PĂRINTELUI CALCIU

(urmare din pag. 1)

La Spitalul Militar din București, unde săptămâni de-a rândul cei dornici să-l vadă au făcut coadă de dimineață până seară, a fost cercetat de însuși Părintele Patriarh, dar și de Mitropolitul Bartolomeu, vechiul camarad, care l-a spovedit și l-a cuminecat pentru cea din urmă oară.

Transportat la Washington (via München – nicidecum cu vreun Charter plătit de Becali, cum s-a zvonit), a apucat, în scurtul răstimp de dinaintea agoniei, să-și revadă preoteasa și să-și ia rămas-bun de la enoriașii de peste ocean (cărora le adresase deja o emoționantă scrisoare, reprodusă și în numărul de față).

De Sf. Andrei, i-a fost dat să revină acasă în sicriu, fiind depus în biserica Mănăstirii Radu-Vodă, unde rostise odinioară cele *Șapte cuvinte către tineri* și de unde fusese ridicat de Securitatea regimului ceaușist. Pe 1 și 2 decembrie valuri de credincioși s-au perindat pe la sicriul lui, sărutându-i dreapta pentru cea din urmă oară. Apoi a luat calea spre Mănăstirea Sf. Arhangheli de la Petru-Vodă (jud. Neamț) unde a fost înmormântat pe 3 decembrie, cu alai voievodal.

Înveșnicirea în ceruri și în legendă a Părintelui Gheorghe Calciu lasă pe decindea veacului un gol de neumplut, cum a lăsat și strămutarea Părintelui Galeriu (care anul acesta, tot în aceeași lună, ar fi împlinit 88 de ani). Măcar ne mângâiem să-l știm odihnind în gura de rai românesc de la Petru-Vodă, unde dacă nu l-a îngăduit viața, îl îngăduie moartea, până la răsunetul trâmbiței de Sus. Și nu ne îndoim că puternică este rugăciunea lui înaintea lui Dumnezeu, pentru neamul care rămâne să binemerite pe cât a fost iubit.

Răzvan CODRESCU

Bilanțul de sfârșit de an relevă un fapt cel puțin stânjentor: mai mult de jumătate dintre abonații din țară ai *Punctelor cardinale* nu și-au achitat abonamentul pe anul 2006, dar nici nu ne-au comunicat decizia lor a renunța la abonament. În aceste condiții, la sfârșitul acestui an calendaristic, resemnați cu pagubele acumulate, vom anula abonamentele respective, cu tot regretul că trăim într-o lume în care o asemenea lipsă de principialitate este posibilă, și încă din partea unor oameni care au pretins la un moment dat a împărtăși o poziție de rectitudine creștină. Am inserat această notă pentru a se ști că dacă revista va fi nevoită să-și înceteze apariția, lovitura de grație nu ne-au dat-o adversarii, ci pretinșii prieteni (de care ne rugăm ca Dumnezeu să ne ferească de acum înainte).

Redacția

Următorul număr va fi dublu și apărea spre jumătatea lunii februarie 2007.

LA PLECAREA DINTRE NOI A PĂRINTELUI GHEORGHE CALCIU

Ne-a "trădat" părintele Gheorghe Calciu: a plecat să se odihnească puțin "în lumina Celui Nepătruns", lăsându-ne pe noi, cei din generația lui, al căror *spiritus rector* a fost, de izbeliște în această "vale a plângerii". Ne vei lipsi mult, părinte Ghiță, atât nouă, prietenilor tăi de o viață, cât și tuturor celor ce te-au prețuit și te-au iubit. Și, mai ales, vei lipsi mult tinerilor pe care, cu harul tău și cu sufletu-ți mereu tânăr, ai știut, ca nimeni altul dintre noi, să ți-i apropii.

Părintele Gheorghe CALCIU la Sf. Măn. "Adormirea Maicii Domnului" Diaconești, com. Agăș, jud. Bacău - Duminică 8 Octombrie 2006

Nu, nu spun vorbe mari și fără acoperire. Gheorghe Calciu a fost, într-adevăr, liderul spiritual de necontestat al noii "generații de la '48". A fost printre puținii care au ieșit cu sufletul neschilodit din iadul de la Pitești. Pe el suferința nu l-a înrăit, ca pe alții, ci l-a înțelepțit și înnobilat. Desigur, a cunoscut și el, ca toți ceilalți, căderea, căci, în acest cumplit "experiment", omenește nu s-a putut rezista. Supuși la tortură continuă timp îndelungat, subiecții acestui "experiment" au fost transformați în roboți care executau cele mai aberante ordine. ("Am înțeles ce s-a întâmplat la Pitești când am aflat că Puiu Chivulescu, care a fost un momument de rezistență și demnitate în lagăr, a căzut" – mi-a spus un prieten care fusese tovarăș de suferință al acestuia în lagărul de ofițeri români de la Oranki). Dar, în cazul lui Ghiță Calciu, pe cât de dureroasă i-a fost căderea, pe atât de spectaculoasă i-a fost înălțarea ulterioară. Imediat ce perioada de teroare a luat sfârșit, el a conștientizat ce s-a întâmplat cu ei toți și a a avut tăria să ia atitudine, cu o îndrăzneală și o fermitate rămase legendare. A fost, poate, singura dintre fostele victime care a ridicat glas împotriva ororilor săvârșite și care a refuzat cu vehemență să se facă părtaș unei noi mârșăvii, pe care regimul comunist o punea la cale, și anume aruncarea vinovățiilor pentru tot ceea ce s-a întâmplat la Pitești tot asupra nefericitelor victime. Încă înainte de a se renunța la "experiment", Securitatea a purces, din însărcinarea organelor de Partid și de Stat, la instrumentarea unui proces (care urma să fie public) intentat "țapilor ispășitori" recrutați, în marea lor majoritate, dintre fostele victime. Se pare că această acțiune este legată de excluderea din partid a Anei Pauker, pe care Gheorghiu-Dej ar fi vrut să o facă răspunzătoare, printre altele, și de ororile de la Pitești. Deși la vârful partidului se știa precis că "tovarășa Ana" fusese inițiatoarea acestui sinistru proiect, până la urmă, de teama implicațiilor internaționale probabil, s-a renunțat la această variantă. Au fost totuși sacrificate câteva cadre de calibru mai mic, precum colonelul Tudor Sepeanu, Alexandru Dumitrescu (directorul penitenciarului Pitești), câțiva ofițeri politici, precum și câțiva gardieni, cărora li s-au dat pedepse nesemnificative. Grosul acestui lot, al "țapilor ispășitori", era deci format din deținuți care fuseseră supuși acțiunii de reeducare. Dintre aceștia, singurul care a refuzat să semneze declarațiile care i se impuneau a fost Ghiță Calciu. Acesta a cerut cu insistență ca în procesul care se pregătea să fie implicați și adevărații inițiatori ai ororilor săvârșite: Ana Pauker, Alexandru Nikolski, colonelul Dulgheru *alias* Dulbergher și toată liota de ofițeri de Securitate care puseseră la cale și "monitorizaseră" fenomenul. Până la urmă, pentru a nu le strica scenariul pe care îl pregăteau, anchetatorii au fost nevoiți să-l disjungă din lotul prim, rămânând să fie judecat cu un al doilea lot, al cărui proces a avut loc de-abia în 1957.

Tot atunci, deci foarte de timpuriu, deținutul Gheorghe Calciu, conștientizând faptul că a păcătuit, s-a hotărât să-și răscumpere păcatele prin ispașă. Din acel moment, toată viața lui a fost una de *mărturisire,* de *jertfă* și de *ispășire*. În *Cartea îndreptărilor* (Ed. Christiana, București, 2004), Răzvan Codrescu, referindu-se la această performanță a părintelui Calciu, spune următoarele: "Poate că nimeni n-a mai reușit *după Pitești* o victorie morală atât de pilduitoare și de nedezmințită. Pentru că există un caz Gheorghe Calciu, se poate afirma că «experimentul Pitești» a eșuat. El a zdrobit oameni, dar nu a putut distruge, până la capăt, Omul. Părintele Calciu nu s-a salvat doar pe sine: el a salvat, în cele din urmă, *demnitatea umană* în fața a ceea ce Mircea Eliade numea «teroarea istoriei»".

Cu „medicinistul" Ghiță Calciu am vorbit prima dată prin Morse în mai 1957. Eram amândoi în arestul Ministerului de Interne, însă în celule diferite Mie tocmai mi se terminase ancheta (eram arestat în legătură cu proiectata manifestație studențească de solidaritate cu revoluția din Ungaria) și fusesem chemat de anchetator pentru a-mi comunica punerea sub acuzare și încadrarea juridică. Aflasem, cu această ocazie, că fusesem încadrat la un articol care prevedea pedeapsa cu moartea. Acolo sus, în biroul în care mi se comunicase vestea, m-am străduit să par cât mai indiferent, pentru a nu da satisfacție bestiei de anchetator care de-abia aștepta să mă vadă lamentându-mă. Întors însă jos, în celulă, am început să rumeg situația în care mă aflam și am intrat, oarecum, în panică. Mă gândeam că, pentru a da un exemplu drastic celorlalți studenți, s-ar putea ca pe unii dintre noi, considerați inițiatorii acțiunii, să ne condamne la moarte În timp ce mă plimbam agitat prin celulă, aud deodată o ciocănitură în perete. M-am apropiat cu preacauție și, supraveghind, în același timp, cu atenție ușa, pentru a nu fi surprins de gardian, am răspuns chemării. Astfel, am aflat că omul de dincolo de zid este „Gheorghe Calciu, student medicinist, arestat încă din 1948". Ne-am confesat unul altuia și, simțindu-mi zbucimul și neliniștile, a încercat să mă liniștească, spunându-mi că și el este în aceeași situație și că nu putem face altceva decât să ne rugăm și să avem încredere în pronia cerească. Relatându-mi despre Pitești (în legătură cu care, la ora aceea, eu nu știam mare lucru), mi-a spus următoarele: "Ai să auzi despre mine că am făptuit lucruri îngrozitoare. Să știi că totul este adevărat. La Pitești nimeni nu a putut rezista. Doar cei care au reușit să se sinucidă. Am păcătuit și va trebui să ispășesc. De aceea am făcut legământ că, dacă voi mai ieși vreodată de aici, mă voi preoți".

După câteva zile petrecute "împreună" (e un fel de a spune), am fost mutați în alte celule, fiecare urmându-ne destinul. Eu am fost judecat și condamnat (nu la moarte, ci la 20 de ani muncă silnică), după care am luat drumul Aiudului. El a fost, de asemenea, judecat și condamnat la muncă silnică pe viață, după care, împreună cu alți 15 "bandiți" condamnați în același lot, au luat drumul Jilavei, unde au fost "cazați" în celebra *Casimcă*, supranumită și "Secția morții". Aici li s-a aplicat un regim de exterminare atât de sever încât, într-un an și jumătate cât au stat acolo, 9 dintre ei au decedat (majoritatea de t.b.c.). Pe la începutul anului 1960, cei rămași în viață au fost trimiși la Aiud, de unde, în 1964, în urma apariției decretului de "slobozenie generală", s-au eliberat și ei o dată cu ceilalți deținuți.

După eliberare ne-am reîntâlnit, bineînțeles. De data aceasta față către față. Ne-am cunoscut și între noi s-a înfiripat o trainică și de nezdruncinat prietenie. Fiecare însă ne-am urmat drumul nostru. Fidel legământului făcut în temmniță, după ce a terminat Filologia, s-a înscris la Teologie, iar în 1972 a fost hirotonit preot și numit profesor de franceză și de dogmatică la Seminarul Teologic Ortodox din București. Din această postură, în 1977, când, ierarhia Bisericii, timorată, era dispusă să dea Cezarului mai mult decât i se cuvenea, el a făcut ultima mare "nebunie" a vieții sale: a ridicat public glas ferm împotriva demolării Bisericii Enei din inima Bucureștiului, pornind astfel o luptă fățișă – și, din păcate, solitară la nivel clerical – împotriva unui regim politic scelerat. Acest nou "război" al lui cu puterea lumească atee și materialistă a culminat cu cele "Șapte predici către tineri", rostite în Biserica Radu-Vodă, în Postul Mare al anului 1978. Această îndrăzneală a lui nu putea rămâne nepedepsită, drept care, în mai 1979, după multe șicane și amenințări, a fost arestat, judecat și condamnat la 10 ani de închisoare pentru activitate dușmănoasă împotriva regimului. S-a eliberat în 1984, în urma unor susținute proteste internaționale, dar, pentru că era în continuare incomod, în 1985 a fost practic expulzat, împreună cu familia, în Occident. Cu sufletul a rămas însă aici, în țară, și a dovedit acest lucru cu prisosință după 1989. De atunci, în fiecare an, de obicei toamna, a venit cu regularitate *acasă*; și de fiecare dată, timp de o lună, cutreiera țara în lung și în lat, întâlnindu-se și întreținându-se mai ales cu tinerii, pentru care avea o aplecare specială.

Deși grav bolnav, nu a lipsit de la această *întâlnire cu țara* nici anul acesta. Când eu, realizând cât de gravă îi era boala, l-am mustrat, spunându-i că a fost inconștient să plece, în halul în care era, într-o călătorie atât de lungă și de obositoare, el mi-a răspuns, uitându-se trist și blând în ochii mei: "Tu nu îți dai seama că eu am venit să-mi iau rămas-bun de la voi și, eventual, să mor aici?". De murit nu i-a fost dat să moară aici, dar, conform legământului făcut, s-a întors să fie înmormântat în pământul țării.

TE ODIHNEȘTE ÎN PACE, PRIETEN DRAG!

Demostene ANDRONESCU

TESTAMENTUL PĂRINTELUI CALCIU

Îndrumări pentru familie şi biserică, privitoare la moartea mea

Când Dumnezeu mă va chema la El, vor fi nişte trepte de parcurs pentru pregătirea trupului meu spre îngropare.

Mai întâi, să ştiţi că Părintele Stareţ al Mănăstirii Petru-Vodă, Arhimandritul Iustin Pârvu, ne-a acordat în cimitirul mănăstirii două gropi alăturate, pentru ca aşa cum am trăit în viaţă să fiu şi-n moarte cu soţia mea Adriana, care m-a ajutat în împrejurările grele, cu un curaj pe care înainte de aceste împrejurări nici nu i l-am bănuit. La căpătâi va fi o singură cruce de piatră, pe care vor fi scrise numele noastre, data naşterii şi a decesului şi un îndemn către cei care ne vor vizita mormântul, să se roage pentru noi.

Conform legilor americane, trupul meu va fi depus într-o casă mortuară, care va îndeplini procedurile prevăzute pentru un trup care va fi transportat în România. După spălarea profesională făcută de casa mortuară, rugaţi un preot ortodox să spele trupul cu vin şi untdelemn, rostind rugăciunile de cuviinţă şi miruindu-mă pe tot trupul. Apoi, să mă îmbrace cu straiele preoţeşti şi pe piept să-mi pună icoana Maicii Domnului, cea sculptată în os şi fixată într-un cadru de lemn, pe care mi-a dăruit-o în spital Prea Fericitul Patriarh Teoctist al României, care mi-a dat şi binecuvântare pentru asta. În mâna dreaptă să-mi pună sfânta cruce şi metaniile primite de la Mănăstirea Diaconeşti, care vor merge cu mine în mormânt.

De la aeroport din Bucureşti până la Petru-Vodă sunt vreo şapte ore de mers cu maşina... Prietenilor mei de o viaţă, ucenicilor mei şi credincioşilor care mă vor însoţi pe ultimul drum le mulţumesc. Dumnezeu să le răsplătească însutit dragostea, grija şi ajutorul pe care mi l-au dat! Nu sunt în stare să găsesc cuvinte de recunoştinţă pentru toate, cuvântul îmi este prea slab şi inima mea prea săracă, ca să pot exprima toată recunoştinţa mea pentru ei.

Pentru enoriaşii mei las acest cuvânt: Iubiţi-vă unii pe alţii cum şi Iisus ne-a iubit pe noi, ca să se vadă dintru aceasta că suntem fiii Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Fiţi jertfelnici! Străduiţi-vă pentru zidirea Bisericii! Rugaţi-vă şi milostiviţi-vă de cei în nevoi!

Arhitecţilor care au proiectat Biserica fără nici o răsplată materială să le înmulţească Dumnezeu harul, să le răsplătească dragostea cu care au lucrat la proiect luni de zile, pentru a ajunge la cea mai desăvârşită formă, prin inspiraţia Duhului Sfânt. Vă rog să păstraţi curată pictura bizantină, fără nici un fel de amestec cu alte influenţe. Numai pictura, culoare şi lumină... nici o icoană în relief, nici o icoană atinsă de modernismul zilelor noastre!

Mulţumesc Consiliului Parohial care m-a susţinut şi ajutat. Duc cu mine în mormânt o dragoste uriaşă pentru voi, pentru jertfa voastră, pentru susţinerea mea în faţa greutăţilor, a micilor neînţelegeri şi a propriilor mele slăbiciuni.

Dacă am uitat pe unii, îi rog să mă ierte... Scriu asta pe patul spitalului, sunt slăbit şi fără îndoială că mintea mea nu-i poate cuprinde astăzi pe toţi cei care m-au iubit şi i-am iubit, dar Dumnezeu ştie dragostea mea pentru toţi, şi-mi iartă neputinţa.

Harul Domnului nostru Iisus Hristos şi dragostea lui Dumnezeu-Tatăl şi împărtăşirea Sfântului Duh să fie cu voi toţi! Amin.

12 noiembrie 2006,
Spitalul Militar Bucureşti

SCRISOAREA PĂRINTELUI CALCIU CĂTRE ENORIAŞI ŞI FIII DUHOVNICEŞTI

Iubiţii mei credincioşi,

"Dumnezeu m-a certat, dar morţii nu m-a dat".

Deşi eram bolnav, nu m-am dus la medic, ci am hotărât să mă duc în ţară, să-mi iau rămas-bun pentru totdeauna de la preoţii mei care mi-au fost elevi la seminar, de la neamurile mele, de la monahii şi monahiile pe care i-am cunoscut şi de la locurile acestea în care am îngropat o comoară de şaizeci de ani de suferinţă şi de bucurii spirituale.

Eram convins că nu mă voi mai întoarce în America şi că voi muri aici. M-a bucurat foarte mult valul de simpatie, de dragoste şi de rugăciune din partea a sute şi mii de persoane care m-au vizitat sau au trimis vorbă prin alţii; şi faptul că preoţi din Bucureşti şi din alte provincii ale ţării, inclusiv Bucovina, au venit să mă vadă şi să slujească Sfântul Maslu aproape zilnic pentru mine.

Poate că Dumnezeu a vrut să înţeleg că ceea ce am făcut eu, cu ajutorul Lui, a fost bine, şi dau slavă Domnului că mi-a spulberat îndoielile pe care le aveam în privinţa afirmaţiilor din predicile mele şi a tonului lor. Aveam îndoieli în privinţa metodei pe care am folosit-o şi ştiu acum că nu am ales-o pe cea mai bună, dar Dumnezeu a deschis inimile oamenilor ca să fie mai îndurători cu mine.

În momentul în care vă scriu această scrisoare doctorii mi-au spus că situaţia mea s-a îmbunătăţit şi că aceasta este tot ce pot face ei pentru mine; ceea ce urmează de acum înainte ţine de Institutul de cancer, tratament care poate da rezultate sau poate eşua, după cum Dumnezeu a decis sorocul.

Vreau să vă mărturisesc dragostea pe care o am pentru voi toţi şi vă cer iertare pentru orice greşeală am făcut, că cine poate spune că este fără greşeală?!...

Totuşi vă scriu această scrisoare cu gândul că, dacă nu voi ajunge viu în America, prin ea să vă ajungă la urechi mărturisirea aceasta de dragoste şi de iertare...

Dar acum vreau să mulţumesc încă o dată tinerilor din Comitetul Parohial, care cu sacrificiu şi cu un curaj sfânt au pornit acest proiect al construirii unei noi biserici şi continuă să-l susţină în ciuda faptului că suntem săraci şi că posibilitatea de a reuşi nu este prea clară. Dar Dumnezeu va pune mila Sa şi va trimite îngerii, păzitorii bisericii, şi pe patronul ei, Sfântul Apostol Andrei, cel Întâi chemat, creştinătorul românilor, ca să ne scoată din toate impasurile.

Sunt unii dintre dumneavoastră care cred despre ei că sunt mai buni şi judecă, iar acest lucru nu este îngăduit. Umilinţa şi smerenia sunt cheia tuturor virtuţilor. *Ce-ţi pasă ţie* – spune Sfântul Apostol Pavel – *dacă sluga aproapelui tău stă sau cade? Dacă stă, pentru el stă, iar de cumva cade, pentru el cade.* Cine priveşte cu ochi duhovnicesc înlăuntrul lui nu va zice niciodată: "Eu sunt drept"; această afirmaţie o face vameşul; ci, cuprins de jalea păcatelor pe care le descoperă întru el, va spune împreună cu Sfântul Simeon Metafrastul: *Eu sunt cel mai mare păcătos.*

Nimeni în lumea asta nu este fără de păcat. Unul singur este, Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care n-a avut nici păcat, nici măcar prăvălirea spre păcat.

Scriu această scrisoare cu o anumită îndoială, în sensul că nu am certitudinea că voi ajunge viu la Washington, nici certitudinea că voi muri înainte de a atinge pământul Americii. O scriu de aceea într-un stil puţin ambiguu, adică şi pentru una, şi pentru cealaltă posibilitate.

Ar trebui să pomenesc pe fiecare după nume, cu mulţumire şi dragoste, căci voi aţi fost copiii mei iubiţi şi bucuria zilelor mele. Ar fi însă prea lung şi mă simt obosit...

Binecuvântarea Domnului să fie peste voi toţi, cu al Său har şi cu a Sa iubire de oameni. Amin.

Preot Gheorghe Calciu
31 octombrie 2006
Spitalul Militar Bucureşti

UN SFÂNT AL EXILULUI

În această experienţă a vieţii, adeseori trăită la limită, omul înţelege cu adevărat cât de greu este atunci când te rupi de neamul şi credinţa ta… pentru că neamurile se vor prezenta la "judecata de apoi".

Poate Dumnezeu să "ridice" un sfânt al exilului, poate El să încurajeze această rupere?

Şi totuşi cât de mult caută tot creştinul îndurerat o icoană a unui sfânt încercat de exil ca şi el, care la rândul său să ştie mai bine cum să inspire rugăciunea credinciosului exilat şi să se roage pentru el la Bunul Dumnezeu.

Mă aflu de peste 20 de ani pe acest drum al exilului şi este prima dată când conştientizez această mare nevoie de sprijin în rugăciune pe care o icoană a unui sfânt al exilului ar putea să o aducă celui încercat şi îndurerat, dar şi pentru cel care şi-a găsit liniştea şi pacea aici, în noua viaţă, pe un alt tărâm. Cât de mare ar fi bucuria de a împărtăşi această simţire cu icoana sfântului.

Dacă Dumnezeu se va îndupleca şi în iconomia Sa va rândui un astfel de sfânt – atunci îndrăznesc aşa, după puţinele mele cunoştinţe adunate de-a lungul anilor, să-l propun pe Părintele Gheorghe Calciu, care pe 21-11-2006 (zi sfântă şi sărbătoare mare în ceruri: Intrarea Maicii Domnului în Biserică) s-a ridicat la cer şi bate la poarta Raiului.

Cine doreşte să cunoască viaţa acestuia, va pătrunde într-un univers de iubire dăruită lui Hristos şi tuturor celor din jurul său, pentru care Prea Cucernicul Părinte a plătit cu lacrimi, rugăciune, ani grei de temniţă şi tot felul de privaţiuni.

A iubit-suferit şi s-a rugat pentru noi toţi, iar acum suntem noi cei care ne rugăm pentru sufletul lui.

Dacă încercăm să înţelegem doar periplul demn de frumoasa tradiţie a ciobanului mioritic, care asemeni planetelor se "rotea" în această transhumanţă pentru a asigura hrana turmei sale, la fel putem vorbi de această etapă ultimă a vieţii Părintelui care a fost învrednicit de Dumnezeu spre a iubi pe toţi românii, atât pe cei din ţară, cât şi pe cei răspândiţi în lume.

Până la urmă, iată, el a venit aici, pe Noul Continent, şi de acolo, de la mica lui biserică închinată Sfintei Cruci, a fost prezent şi printre noi, chiar şi aici în Canada, a fost legat şi de cei de la Paris, dar nici un moment nu s-a rupt de ţară.

Simţindu-şi sfârşitul, iată că a dorit să-şi ia rămas-bun de la locurile şi oamenii pe care i-a iubit.

Înainte de plecarea spre România a scris prefaţa la cartea lui Ioan Ianolide, *Întoarcerea la Hristos*, o carte care cunoaşte un adevărat succes deosebit în momentul de faţă. Este o carte despre care Părintele spunea că reprezintă adevăratul "Testament al generaţiei noastre".

În ţară a vizitat locurile copilăriei, la Mahmudia, apoi a fost la Părintele Iustin Pârvu la Mânăstirea Petru Vodă. S-a dus la Cluj la ÎPS Bartolomeu Anania, la Ocişor, la prietenul său Marcel Petrişor, dar n-a mai putut merge şi la Timişoara, pentru că boala l-a silit să revină urgent la Bucureşti, unde prietenii săi l-au internat la Spitalul Militar Central.

Acolo, la căpătâiul său, au venit, între alţii, Prea Fericitul Patriarh, Înaltul Bartolomeu şi Ambasadorul Statelor Unite ale Americii, iar mulţi tineri şi credincioşi au aşteptat ore în şir să poată veni la patul său de suferinţă şi să-i sărute mâna.

Acolo, la patul de suferinţă, a primit şi ajutorul lui Gigi Becali, care a făcut o donaţie importantă pentru biserica nouă la care Părintele începuse deja construcţia.

Readus pentru puţină vreme în America, şi-a revăzut enoriaşii şi familia, apoi a plecat spre viaţa veşnică.

Şi dacă am pomenit cuvântul transhumanţă, iată că în testament Părintele a lăsat dorinţa să se întoarcă în ţară, unde să fie expus la Bucureşti, la Seminarul teologic unde a predat multor generaţii de învăţăcei. Apoi să fie îngropat la Mânăstirea Petru-Vodă, unde Părintele Iustin Pârvu, prietenul său, se va îngriji de tot rostul.

Joi 22-11-2006, la Biserica Înălţarea Domnului din Montréal s-a făcut o slujbă pentru sufletul Părintelui. Au slujit preotul-paroh Nicolae Stoleru şi Părintele profesor Cezar Vasiliu, iar în continuare s-a produs acea stare minunată declanşată de taina iubirii, când toate sufletele celor care au depus mărturie pentru sufletul Părintelui s-au deschis, iar lacrima s-a înfrăţit cu lumina candelei. Atâta curăţenie sufletească, ce a făcut să vibreze toată suflarea tuturor celor prezenţi, nu mi-a fost dat să trăiesc niciodată de când mă aflu aici, la mari depărtări; am fost cu toţii într-un duh, iar Părintele Gheorghe Calciu ne-a privit cu zâmbetul său plin de iubire, ascuns parcă smerit în barba sa de lumină.

Vineri 24-11-2006, la Biserica Sfânta Cruce din Washington a fost o zi de priveghi neîntrerupt, iar sâmbătă a avut loc slujba arhierească, în frunte cu Înalt Prea Sfinţitul Părinte Nathaniel, Prea Sfinţitul Părinte Irineu şi un sobor de 30 de preoţi. Biserica a fost neîncăpătoare, iar slujba s-a ţinut în aer liber.

După spusele unui martor ocular (Cristian Geoagiu din Montréal), pentru câteva momente totul a încremenit, chiar şi circulaţia automobilelor s-a oprit la semafor, s-a citit scrisoarea trimisă de Înalt Prea Sfinţitul Părinte Nicolae, ca gest de frăţietate cu „fratele nostru", Prea Cucernicul Părinte Gheorghe.

Dacă Părintele Gheorghe a „supărat" sau „smintit" pe cineva, el a plătit în această lume cu ani grei de temniţă, cu întoarcerea şi a celuilalt obraz etc. A reuşit să treacă prin toate încercările şi provocările, dar nu s-a abătut de la dreapta credinţă pentru nimic în lume, şi cu iubire a mărturisit Adevărul, care este Iubire, Viaţă şi Unire în Iisus Hristos, peste toate lucrările întortocheate ale „ierarhiilor şi intereselor umane".

R. SALCIANU

P. S. Înalt Prea Sfinţitul Părinte Nicolae Condrea, în duh de iubire creştină, ne permite transcrierea scrisorii pomenite mai sus..

23 noiembrie 2006

Înalt Prea Sfinţitului Părinte Nathaniel,
Prea Sfinţitului Părinte Irineu

Înalt Prea Sfinţia Voastră, Prea Sfinţia Voastră,

Vestea trecerii la cele veşnice a Prea Cucernicului Părinte Gheorghe Calciu-Dumitreasa ne-a întristat profund. Biserica Ortodoxă Română a pierdut un părinte devotat, un luptător pentru libertate şi adevăr, un slujitor vrednic, un exemplu pentru mulţi preoţi şi credincioşi în această lume care are tot mai puţine chipuri pilduitoare.

Am avut bucuria să slujesc împreună cu Părintele Gheorghe şi P. S. Episcop Irineu [Duvlea] în Biserica Sf. Cruce din Alexandria [Virginia, U.S.A.], şi mă bucur de prezenţa unui om încercat care a străbătut timpurile şi a continuat să slujească cu dăruire Biserica străbună. Suntem convinşi că acest sentiment de bucurie pentru împreuna-slujire este împărtăşit de toţi cei care s-au aflat în preajma Părintelui Gheorghe şi toţi simt acum o mare pierdere.

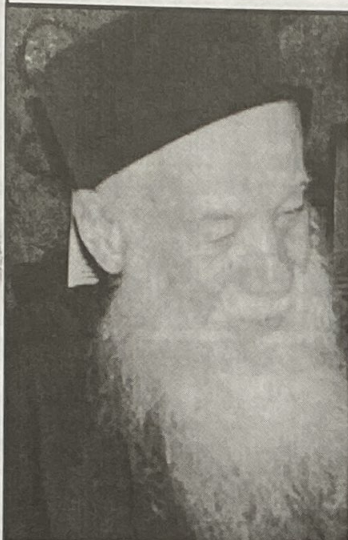
În numele preoţilor şi al credincioşilor Arhiepiscopiei noastre, al Prea Sfinţitului Episcop Vicar Ioan Casian, doresc să vă transmit condoleanţe şi să vă asigur de rugăciunea noastră pentru sufletul fratelui şi părintelui nostru Gheorghe.

Suntem alături de familia îndoliată, de toţi păstoriţii sfinţiei sale din Washington şi îl rugăm pe Bunul Dumnezeu să le aducă alinare.

Dumnezeu să-l odihnească şi să-l numere în ceata drepţilor.

† NICOLAE,
Arhiepiscop
al Arhiepiscopiei
Ortodoxe Române
în America şi Canada

La Radu-Vodă, pe 1 decembrie 2006

NECROLOG ÎN *THE WASHINGTON POST*

Anti-Communist Priest Gheorghe Calciu-Dumitreasa

By Patricia Sullivan
Washington Post Staff Writer
Sunday, November 26, 2006; C09

The Rev. Gheorghe Calciu-Dumitreasa, 80, an anti-communist Romanian Orthodox priest who was imprisoned for 21 years in his homeland, died of pancreatic cancer Nov. 21 at Inova Fairfax Hospital.

Father Calciu, a priest at the Holy Cross Romanian Orthodox Church near Bailey's Crossroads since 1989, was a hero to his religious brethren and to anti-communists around the world for standing up for his beliefs despite long prison terms, torture and death threats. He was released from prison after supporters, including then-President Ronald Reagan and Vice President George H.W. Bush, pressured Romanian dictator Nicolae Ceausescu. Father Calciu was forced into exile in 1985 and had lived in Northern Virginia since.

Father Calciu (pronounced Cul-chew), who in the mid-1980s preached on the Voice of America and Radio Free Europe, returned to Romania in 1990 to celebrate a Mass in Bucharest's central University Square, despite being followed by the government's security police.

He was first imprisoned for making speeches against the imposition of Communist rule in 1948, when he was a 21-year-old medical student from Mahmudia, Tulcea, Romania.

"We protested atheism, the collectivization of the means of production, destruction of the intelligentsia and the bourgeoisie", he told *The Washington Post* in 1989. "The Communists did not support this, and I was put in prison for 16 years". In that confinement, he came to admire the priests who were also jailed, and his faith grew. Released during a general amnesty, he was forbidden from studying theology. So he studied French for four years, then secretly arranged to study for the ministry with the consent of Justinian, the patriarch of the Romanian Orthodox Church.

His clandestine faith was discovered by secret police in 1972. To save his life, Justinian appointed him professor of French and the New Testament at the Orthodox Seminary in Bucharest. He was ordained that year. For the next five years, Ceausescu's government tolerated his anti-Marxist sermons. But after Justinian's death in 1977 and the appointment of a hard-line church patriarch, conditions worsened.

Father Calciu announced plans to give a series of seven Wednesday sermons in the winter of 1978. The sermons attacked Ceausescu's persecution of religion; after the third, he was thrown out of the church. He then preached on the church steps. The government closed the gates to the seminary, but the faithful climbed over the seminary walls to hear him. The new patriarch expelled the dissident priest, and, deprived of the church's protection, he was arrested.

Prison the second time was much worse. "Ceausescu saw me as his personal enemy", Father Calciu said. "For this he applied to me special methods of torture".

When he did not break, the government decided to have him killed by two cellmates, convicted murderers who had been promised leniency if they would kill him. He was made to stand in a corner of the cell and not allowed to eat, drink, speak or relieve himself without permission, and he was often beaten.

After three weeks, the other two prisoners were summoned by the head of the secret police. When they returned, Father Calciu said, his tormentors were subdued. Taken to a small prison yard, his cellmates told him to stand in one corner while they conferred. Ready to die, Father Calciu confessed his sins and prayed for his family. Fifteen minutes later, the men approached him.

"And the youngest one said, «Father,» – and that was the first time they called me Father – «we have decided not to kill you»".

That Sunday, he asked their permission to celebrate Mass. He was making preparations and turned to see the two criminals kneeling on the cold concrete floor.

Throughout Father Calciu's imprisonment, the Reagan administration lobbied Ceausescu for his release. In August 1983, those efforts, and the dictator's fear that the United States would rescind its most-favored- nation trading status, led to the priest's release.

The secret police told him that he was being transferred to a special prison where he would die in anonymity. But the next day, he was released.

Father Calciu spent the next two years under house arrest before Ceausescu sent him into exile in the United States in 1985 with his wife, Adriana Calciu, and son, Andrei Calciu, both now of Burke. A grandson also survives.

The 1989 Post article described Father Calciu's face "pink as a child's and his eyes are an unclouded blue. Something in his gaze suggests the triumph of joy over anguish".

"From the beginning of my time here, I decided to tell the truth, to awaken the conscience of the Western people who thought Ceausescu was like a maverick from Communism", he said. "He was a big criminal and I knew it".

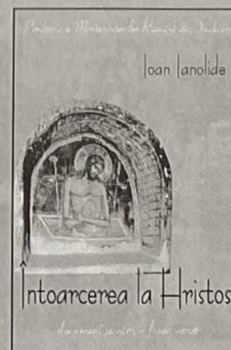
In Washington, he led demonstrations and lobbied Congress in addition to preaching radio sermons, still vocal in his criticism of atheism in Romania's government. The FBI told him in 1989 that Ceausescu had dispatched assassins who were looking for him. He hid in rural Pennsylvania for a short time, returning each weekend to celebrate Mass at Holy Cross parish. But he said he had already survived two attempts on his life by poisoning and finally shrugged off the threat. He was the pastor of Holy Cross at the time of his death.

Although the priest originally wanted to return to Romania to live, he ultimately decided that his calling was in Virginia, building the church and alerting the world to the situation in his homeland. Hundreds of people greeted him every time he returned for a visit.

He will be buried in Romania.

BIBLIOGRAFIE GHEORGHE CALCIU-DUMITREASA

- Priester Gh. Calciu, *Sieben Worte an die jungen Freunde*, Jon Dumitru Verlag, München, 1984.
- Pr. Gheorghe Calciu, „Prefață" la vol. D. Bacu, *Pitești*, ed. a II-a, Editura "Cuvântul Românesc", Hamilton/ Canada, 1989 (prefața a fost inclusă, cu grave mutilări editoriale, și în noua ediție scoasă la Editura Atlantida, București, 1991, pp. 9-15).
- Preot Gheorghe Calciu, *Șapte cuvinte către tineri*, ediție îngrijită și prefață de Răzvan Codrescu, Editura Anastasia (Col. "Omiletica"), București, 1996.
- Father Gh. Calciu, *Christ Is Calling You. A Course In Catacomb Pastorship*, St. Herman of Alaska Brotherhood, Platina/California, 1997.
- Preot Gheorghe Calciu-Dumitreasa, *Rugăciune și lumină mistică. Eseuri și meditații religioase*, cu un cuvânt înainte de Răzvan Codrescu, Editura Dacia (Col. "Homo religiosus"), Cluj-Napoca, 1998.
- Pr. Gheorghe Calciu, "Biserica în lumea contemporană" [pp. 7-10], în volumul *Romfest 2000: Despre rostul românilor la 2000 de ani de la Nașterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Conferințe și comunicări tipărite cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române*, volum editat de Asociația Română pentru Cultură și Ortodoxie, cu sprijinul publicațiilor *Scara* (Revistă de oceanografie ortodoxă) și *Puncte cardinale* (Periodic independent de orientare național-creștină), București-Sibiu, 2000.
- Pr. Gheorghe Calciu-Dumitreasa, *Războiul întru Cuvânt. Cuvintele către tineri și alte mărturii*, ediție îngrijită, prefață și note de Răzvan Codrescu, Editura Nemira (Col. "Alfa&Omega"), București, 2001.
- Pr. Gheorghe Calciu-Dumitreasa, *Homo americanus. O radiografie ortodoxă*, ediție îngrijită și prefață de Răzvan Codrescu, Editura Christiana, București, 2002.
- Pr. Gheorghe Calciu-Dumitreasa, "Cuvânt înainte" [pp. 7-10] la volumul *Occidentali convertiți la Ortodoxie. Șase ipostaze mărturisitoare*, ediție îngrijită de Răzvan Codrescu, Editura Christiana (Col. "Tainele credinței"), București, 2002 (trei dintre texte antologote sunt traduse de Părintele Calciu).
- Preot Gheorghe Calciu-Dumitreasa, "Un nevrednic cuvânt înainte la o carte de mare și sfântă vrednicie" [pp. 5-14], în volumul Ioan Ianolide, *Întoarcerea la Hristos. Document pentru o lume nouă*, ediție îngrijită la Mănăstirea Diaconești, Editura Christiana, București, 2006.

FUNERALIILE PĂRINTELUI GHEORGHE CALCIU

Părintele Gheorghe Calciu s-a stins pe 21 noiembrie 2006, cu doar două zile înainte de a împlini 81 de ani. A fost readus în ţară de Sfântul Andrei (în ziua de hram a noii biserici ortodoxe româneşti căreia apucat să-i facă început ctitoricesc peste ocean) şi a fost depus la biserica Mănăstirii Radu-Vodă din Bucureşti, unde ţinuse pe vremuri (în Sfântul şi Marele Post al anului 1978) faimoasele sale "Şapte cuvinte către tineri" şi de unde fusese arestat de Securitate (fiind apoi condamnat la 10 ani de închisoare, din care a efectuat 5, impunându-i-se ulterior exilul). Deschiderea sicriului după atâtea zile de la deces a fost ca un dar nesperat, căci am putut cu toţii să-l revedem şi să-i sărutăm pentru ultima oară mâna. Seara i s-au citit "Stâlpii", noaptea s-a făcut priveghi, iar ziua (pe 1 decembrie, de dimineaţă până seara, şi pe 2 decembrie, până spre prânz) s-au succedat prin faţa sicriului poate zeci de mii de credincioşi.

Sâmbătă 2 decembrie s-a oficiat slujba festivă, săvârşită de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist împreună cu Î. P. S. Iosif Pop, P. S. Varsanufie Prahoveanul şi P. S. Irineu Duvlea (sosit anume de peste ocean, ca reprezentant al Î. P. S. Nathaniel). Părintele Patriarh a ţinut şi o memorabilă cuvântare, evocând (deşi poate mai "timid" decât s-ar fi cuvenit), pe lângă virtuţile teologice şi duhovniceşti ale răposatului, şi lunga sa luptă împotriva regimului ateu şi materialist, precum şi "mucenicia temniţelor comuniste" (Părintele Calciu a făcut, în total, 21 de ani de închisoare). Un moment distonant s-a produs, din păcate, în clipa în care trepăduşul şi arivistul postcomunist Doru Braia (personaj de o căznită notorietate şi de un deconcertant versatilism) a pus mâna pe microfon şi a ţinut să se înscrie, ţanţoş şi găunos, printre vorbitori (ceea ce i-a făcut pe mulţi foşti deţinuţi politici şi vechi exilaţi să părăsească temporar incinta bisericii, exprimându-şi perplexitatea indignată). Apoi crucea şi racla părintelui au făcut înconjurul bisericii, cu impresionant alai de preoţi şi credincioşi.

La amiază s-a plecat spre Petru-Vodă, locul de îngropăciune pe care părintele şi l-a ales cu limbă de moarte. Pe o vreme pe care Dumnezeu a rânduit-o superbă (parcă, arghezian vorbind, *Niciodată toamna un fu mai frumoasă sufletului nostru bucuros de moarte...*), s-au adunat acolo câteva mii de credincioşi (din toate colţurile ţării, dar şi din străinătate), iar slujba a fost oficiată de un sobor de 34 de preoţi, în frunte cu Părintele Stareţ Iustin Pârvu şi cu P. S. Irineu. N-a putut ajunge, din nefericire, Î. P. S. Bartolomeu Anania, deşi şi-ar fi dorit – şi a fost dorit – cu osebire. Părintele rămâne să odihnească la poalele "Muntelui Sfânt" al românilor, înduplecând în cele din urmă şi pe ierarhul de la Iaşi (care a trimis un frumos mesaj la înmormântare, după ce privise cu ostilitate perspectiva în săptămânile anterioare, din motive şi cu mijloace asupra cărora vom vorbi poate cu un alt prilej).

Dumnezeu să-l numere şi să-l bucure cu sfinţii şi cu drepţii pe Părintele Gheorghe, Luptătorul şi Mărturisitorul, să aducă mângâiere familiei îndoliate (soţia Adriana şi fiul Andrei), iar pe noi să ne învrednicească să-i păstrăm vie amintirea şi pilda în minţile şi în inimile noastre.

VEŞNICA LUI POMENIRE ! *(V. A. M.)*

⬅ La Radu-Vodă (foto: Răzvan Codrescu) | La Petru-Vodă (foto: Erast Călinescu) ➡

TINEREȚE FĂRĂ BĂTRÂNEȚE

Grafica: Victor Noti

Din bogata și puternica publicistică a lui Mircea Eliade, opt ani după *Itinerariul spiritual* ce pentru întâia oară punea problema tinerei generații care se identifică și se recunoaște ca atare, reținem articolul numit „Mitul generației tinere" (1935). Acolo ne vorbește de acea stare binecuvântată care este tinerețea, „când absolut toată lumea poate depăși condiția umană", întruchipând vechiul mit românesc al „tinereții fără de batrânețe și vieții fără de moarte", dincolo de determinările vârstei biologice, ajungând la o viață „perfectă, plenară, firească – adică tânără". Speranțele lui Eliade asupra caracterului unic al generației ce se ridica după sfârșitul primului război mondial s-au verificat, acei tineri au rămas ne-întrecuți în căutarea Absolutului, de o înaltă spiritualitate ce, unită cu profunda lor erudiție, le-a asigurat multora un renume mondial.

Ne întrebăm ce ar fi gândit Eliade despre colosalele potențe ale noastre, ale celor ce aveam la „revoluție" 18-25 de ani, prima generație ce putea gândi și scrie liber după infernalul holocaust comunist, atât de selectiv, care a secerat floarea elitei noastre și a zdrobit tot ce putea fi bănuit de intelectualism sau spiritualitate.

În aceasta lună decembrie, la17 ani după Timișoara și masacrele din toată țara, nu putem decât constata că generația noastră nu numai că nu s-a afirmat, dar – ceea ce este mult mai grav – nici măcar nu s-a conturat. Răspândiți prin exil sau prin țară, nu am știut să ne adunăm dincolo de acel dureros moment al Pieții Universității, după care am ajuns a ne răspândi care încotro, pradă unei lumi necunoscute, ce-i îmbogățea exponențial pe vechii securiști și condamna la mansarde mizere, alcoolism și ratare pe tinerii creatori care, prin definiție, nu puteau exploata în folosul lor structuri economice clădite pe naționalizări și nepotism comunist. După lunga noapte bolșevică, cei ce trăiseră în țară aveau încă frica înșurubată în conștiință sau erau atât de uimiți de proaspăta libertate de a vorbi și scrie fără cenzură încât au lăsat pe mai târziu rolul lor misionar, cel de a păstra vie memoria, trăgând concluziile comunismului, fie și în mod ușor ridicol, cu auto-suficiența caracteristică vârstei. Iar cei ce scăpasem de frică, prin trai îndelungat în exil, nu i-am ajutat, nu i-am împins, mulțumindu-ne să le rezumăm lecturi pentru ei până atunci inaccesibile sau încercând să împărtășim o credință într-un destin imperialist al țării și culturii noastre, crez ce nu se mărturisea decât în discuții de cafenele.

Regretăm că nu s-a făcut un Nürnberg al comunismului? Spunem că este injust? Dar cine oare ne împiedică pe noi, noi ce încă mai vrem și mai putem face acest lucru, să facem după puterile noastre, fiecare cu fărâma lui de talent, teza, antiteza, sinteza, să explicăm pe limba tuturor monstruozitatea stalinistă, și asta până nu vom mai vedea pe umerii tinerilor de 20 de ani tricouri cu Che Guevara, sau, mult mai dureros, cu Ceaușescu însuși?

Credința noastră este că nu mai putem asista doar cu dezgust la lichefierea coloanelor vertebrale, la dezintegrarea societății românești, la inversarea valorilor, la renunțarea oricărei demnități naționale, fără măcar a releva aceste anomalii profunde și a încerca să le combatem.

Asistăm la o banalizare și la o relativizare a ocupației sovietice, ce nu a luat sfârșit nici în 1989; nu rari sunt azi tinerii care se pretind comuniști, așa cum probabil părinții lor regretă vremurile ceaușiste, în care, de bine, de rău, aveau o gheară de pui în farfurie, un apartament insalubru și împodobit cu țurțuri, dar cu o chirie aproape simbolică.

Din vina noastră s-a ajuns la această banalizare, nu am făcut destul în anii aceia glorioși, când a muta munții ni se părea un minim efort. Cine oare în 1990 ar fi îndrăznit să arboreze un tricou în slava lui Ceaușescu, nume la auzul căruia tot omul scuipa, după care-și făcea repede semnul crucii, pentru a alunga necuratul? Dar noi tăceam. Aveam tinerețea noastră de trăit, și apoi eram convinși că bunul simț al românului, hrănit de scrierile predecesorilor noștri, nu va permite o repetare a istoriei.

Și iată că acum, după 17 ani, vechii securiști și-au refăcut o sfidătoare virginitate, ba sunt chiar respectați cu ajutorul confortabilelor conturi prin băncile străine sau românești. Creatori de cultură nu au ajuns – și nu au cum să ajungă –, dar creatori de „opinie publică" au devenit aproape pe nesimțite.

Dacă nici acum nu reacționăm, nu punem mâna pe condei, încă și încă o dată, de câte ori va fi nevoie, pentru a explica acestori tineri „comuniști" sau indiferenți tragedia prin care a trecut poporul nostru, nu putem spera într-o continuitate a sclipitoarei noastre culturi, făurite cu atâtea jertfe prin exil sau prin temnițele comuniste. Nu putem spera ca acești tineri de 20 de ani să cunoască – și cu atât mai puțin să-și însușească – autenticele valori creștine și naționale ale românilor.

Putem scrie despre ce ne macină, despre acel Pitești sau Aiud ale căror nume stau scrise în conștiințele noastre cu litere de foc, fie și numai despre faptul că cel mai învrăjbit torționar al Piteștiului își termină viața de membru activ al societății românești cu o pensie cochetă servită din banii obștești, în libertate bineînțeles, având oricând posibilitatea de a se întâlni cu vreunul dintre puținii foști deținuți care ar fi supraviețuit torturilor onfernale. Putem scrie oriunde ne publică, despre acele lucruri ce ne dor și vor continua să ne doară.

Să așteptăm oare cuminți să se îndeplinească blestemul din închisori, *să vină Dunărea puhoi, spălând țara de gunoi, de urgia stalinistă și de pleava comunistă*? Francezul din popor, înțelept ca și țăranul român de odinioară, are o vorbă de duh: „Când omul își aduce aminte, neamul supraviețuiește" (*Quand l'homme se souvient, le peuple se maintient*). O ajunge oare o mână de oameni pentru a forma cimentul unei societăți, atunci când majoritatea ignoră sau bagatelizează trecutul? Ne-om putea mulțumi să păstrăm vie memoria în micro-celulele noastre, îndurerându-ne invariabil și la infinit la câteva pahare de vin cu aceiași prieteni demult convinși de aceste adevăruri, dând cu bocancii pentru a sparge uși deja larg deschise? O fi destul să punem pe umerii copiilor noștri – și așa destul de fragilizați de acapararea copilăriei lor de către televizor și jocuri electronice – tragedia comunistă fără a face NOI ceva, orice ?

Toți cei ce am avut norocul de a citi la o vârstă fragedă pe Nae Ionescu, Constantin Noica, Petre Țuțea, Emil Cioran, Mircea Eliade, am crescut în umbra lor, simțindu-ne mici și ezitând a scrie, a ne da cu părerea atunci când nu ne întreabă nimeni, ferm convinși că dacă până la Platon nu se scrisese tot, până la noi sigur se înfăptuise prin sclipirea unică a generației interbelice. Amarnică greșeală! Chiar dacă esențialul a fost scris, trebuie repetat, reformulat iarăși și iarăși.

După atâția ani ce nu au fost închinați menirii noastre, adică a arăta prin faptă și prin scris calea luminoasă pe care o distingeam cu avântul și nebunia tinereții, momentul a sosit să ne recunoaștem ca și generație, să ne unim eforturile, adică să scriem, în sens mărturisitor și misionar. Să scriem pentru a nu uita trecutul și pentru a ne descoperi un viitor. Deoarece subscriem crezului lui Bulgakov că scrisul este „magic". Și deoarece ajungem la vârsta la care începem să ne gândim că dacă nu o facem acum, nu o vom mai face niciodată. Primatul și importanța scrisului, cel cotidian, efort prelungit în timp, ne-au fost îndestul arătate de către cei ce au pus bazele iubirii de țară și neam și ale luptei naționale. Cine dintre noi poate uita publicistica unui Eminescu, unui Goga, unui Eliade? Avem deja un oarecare sentiment al inutilității, întrebându-ne cine în Țara Româneasca mai citește presa și cât anume am putea influența ceva fie și în cultură, într-o lume în care necinstea și lașitatea – și nu doar cele politicienești – sunt mai degrabă prețuite și recompensate. Dar frumoasa nebunie a lui Don Quijote nu ne sperie, și până la urmă nimic din ceea ce gândim și scriem nu poate fi absolut inutil. Dacă durerile, zbaterile noastre mișcă zece tineri, dacă zece suflete de români își pot depăși preocupările strict materiale, dacă cu ajutorul scrierilor noastre pot ajunge să tindă dacă nu spre Absolut, măcar spre respectul spiritualului, scopul nostru va fi atins.

Zece. Cei zece pot forma, la rândul lor, o elită, o generație.

Am citit recent o piesă de teatru numită *Cât Saturn va răsări*, scrisă de Liviu Uleia. D-sa, excelent observator, nu creează o lume – în piesă decorurile, pe două nivele, fiind dintr-un azil psihiatric –, ci retranscrie în acest cadru discuții banale din Uniunea Scriitorilor sau dintr-un oarecare minister din România post-revoluționară, unde, dacă nu există un interes financiar, toată lumea vorbește împreună pentru a se înțelege separat. Or, cum polemica din *Cât Saturn va răsări* este în mod manifest lipsită de miză economică pentru personaje, replicile se succed, se încrucișează, câteodată senzuale, deseori pline de umor (cunoscându-l pe D-l Uleia, cu greu ni-l putem imagina lipsit de umor), fie el și negru, ba se și schițează un sistem filozofic. Autorul, la 39 de ani, filolog, are opere publicate, fiind atât poet, cât dramaturg și eseist. Face parte din generația care la „revoluție" avea 18-25 de ani. D-l Uleia însă, ca și alți exponenți emeriți ai generației noastre, strălucește prin absența D-sale din discuțiile treburilor obștești.

Tăcerea noastră este dureroasă, nu pentru că am lăsa un loc neocupat sau pentru că nu am face noi istoria, dar gândindu-ne la copiii noștri, pe care în anii de huzureală sau luptă zilnică împotriva sărăciei, am găsit timp să-i facem, la golul pe care-l vor resimți când vor constata că între scriitorii realist-socialiști, ce sunt pe cale de a deveni referințele culturale ale acestui secol, și ei, tinerii, nu este... nimic.

Ține D-l Uleia neapărat să se expună unor asemenea concluzii din partea copiilor D-sale? Această întrebare ne-o punem și noi, și o punem tuturor celor din generația noastră care nu și-au secat izvorul forțelor vii încercând să supraviețuiască în această societate îngăduitor numită „liberală" sau „capitalistă", care nu s-au compromis iremediabil sau care, după expresia lui Eliade, mai pot trăi altceva decât dezagreabila și puțin glorioasa serie de procese biologice, psihologice, economice și sociale ce-i poartă mai lent sau mai rapid spre moarte.

Piesa D-lui Uleia este o radiografie fidelă a haosului ce domnește în societatea românească post-comunistă. Menirea noastră însă, așa cum o înțelegem noi, nu este de a fotografia naturi moarte, ci, cât avem încă acea licărire de nebunie numită tinerețe, de a încerca să ordonăm acest haos fie numai și prin condei, singurul mijloc pe care îl mai avem la îndemână cinstit vorbind.

Aceste rânduri sunt un îndemn la luptă. Și, ca atare, durerosul strigăt din temniță, cu același nume al lui Radu Gyr, traduce perfect consternarea, stupoarea noastră de a vedea bărbați de valoare demisionând din rolurile lor firești. Oricâtă scârbă ne-ar provoca forma actuală a mioriticei *polis*, nu avem voie să dezertăm, cu pumnii strânși să tăcem din gură, să întrebuințăm în loc de polilalie ermetismul, să fugim în munți până să fi început lupta, darămite să se fi sunat retragerea... *Nu dor nici luptele pierdute,/ nici rănile din piept nu dor/ cum dor acele brațe slute/ care să lupte nu mai vor...*

Am putea concluziona prin: „Ascute-ți, așadar, pana de gâscă, ia hârtia și la morile de vânt!". Sau prin a ne întreba cât ne-o mai fi rămas în clepsidră înainte de a o întoarce definitiv, când ne vom dispensa de a mai pomeni vreodată ceva despre tinerețea și avântul nostru, renunțând până și a înțelege acea *tinerețe fără de bătrânețe* invocată de înaintașii noștri.

Mircea Eliade spunea că timpul pe care ni-l îngăduie viața pentru totala noastră depășire, pentru trăirea unui mit, este limitat. Este întotdeauna timp pentru creații de orice fel, artistice, sociale, filozofice. Trăgea concluzia în 1965 că generația sa nu a avut decât 12 ani de libertate creatoare. Apoi a venit ocupația sovietică și totul a amuțit.

Oare generația noastră cât va mai avea?

Simona NICULESCU

MIRCEA ELIADE ŞI MOMENTUL „CRITERION” (1934-1935) (VIII)

2. Atmosfera epocii, în paginile revistei

(urmare din numărul trecut)

Ion I. Cantacuzino, în articolul intitulat “De două mii de ani… / roman de Mihail Sebastian” [1], denunţă pista ne-literară pe care au alunecat criticii pretins-literari ai cărţii, sub influenţa prefeţei motivate ideologic, a lui Nae Ionescu. Recenzentul se angajează apoi să prezinte, strict „din punct de vedere al criticei literare”, romanul lui Sebastian ca pe o dramă „general umană şi universal valabilă, a conştiinţei prinsă în dilema de a fi *tot* sau *parte*. De a fi solitară sau solidară. Individual-critică sau încadrată. De a fi ea însăşi sau emanaţia unei conştiinţe mai vaste”. În singura notă de subsol din acest articol, este reiterată critic influenţa prefeţei lui Nae Ionescu în conştiinţa colectivă: „În legătură cu eroul, trebuie să notăm o nouă dovadă a forţei de sugestie pe care a exercitat-o prefaţa d-lui Nae Ionescu. Azi toată lumea e de acord să creadă că eroul lui Sebastian se numeşte Iosif Hechter. Or, nicăieri în roman autorul nu-i dă eroului său acest nume. I l-a dat însă, o dată, d. Nae Ionescu, în prefaţă. Şi atât a fost de ajuns…”. Însă: „Hechter era numele de familie al scriitorului. Din 1935, pseudonimul literar Mihail Sebastian devine şi numele său de stare civilă” [2].

Atmosfera epocii o reprezintă „cazurile prezente oferite de viaţa epocii noastre, toată prinsă între încercarea vehementă de afirmare a puterilor individuale şi elanul tumultos şi vast prin care se impun câteva din încercările de realizare a vieţii colective şi a statului totalitar”, iar „dilema” care îi cuprinde pe toţi cei tineri (cum erau şi membrii generaţiei Eliade) este psihologică, rezultanta plonjării metafizicului în social: „omul acela va lupta între pornirile lui individualiste şi dorurile sale de subordonare, de încadrare în societate”. Această „dialectică” a romanului este analizată pe cele trei planuri decelate de cronicarul cărţii: unul „heredo-temperamental”, altul „social” şi ultimul „al cunoaşterii”; toate trei construite antinomic, în subdiviziuni conduse de „acelaşi ritm altern”. Ion I. Cantacuzino sesizează, în finalul romanului, „resemnarea”, derivată din „incapacitatea” eroului sebastianian „de a alege” între cele două „poziţii” reprezentate dihotomic de doi eroi emblematici: Ghiţă Blidaru – „tipul integral al apologetului biologiei”, şi, respectiv, Mircea Vieru – „spiritualistul absolut şi spadasinul ideilor pure”; incapacitate *afectivă*, tocmai pe motiv că „afecţiunea eroului” (eul epic), egală pentru ambii, „însumează ceea ce eroul lui Sebastian se vrea”, iar lipsa unei soluţii privează de orice final opera aceasta literară, „carte sobră, limpede scrisă şi armonios construită”.

Imperative social-politice, probleme existenţiale corelative şi orientări culturale ale momentului transpar din concluziile şi îndemnurile formulate tranşant, spre exemplu, într-o cronică de carte. Se consideră, în jurnalismul contemporan, că printre funcţiile presei figurează şi aceea de instrument de identificare şi apartenenţă socială, pentru că mass-media (între care şi presa scrisă, cu publicaţiile aferente) sunt canalele prin care oamenii îşi formează şi consolidează păreri, atitudini, opinii, comportamente. Şi revistele de cultură, fără a fi tipărituri de partid, cum nu este nici *Criterion*, le facilitează cititorilor o identificare cu publicaţia respectivă şi cu comunitatea de care aparţin, mediile incitând la o mai mare participare la activitatea comunităţii, în urma formării convingerii că „participă” la o politică instituţională sau alta. Cu alte cuvinte, cronica de carte, prin extensie articolul cultural, îşi revelează certele posibilităţi propagandistice de instrument ideologic subtil în canalizarea energiilor tinereşti. În articolul de întâmpinare „*Nu*, de Eugen Ionescu” [3], Ion I. Cantacuzino afirmă că Eugen Ionescu „nu va fi niciodată un adevărat critic literar”, pentru că nu are credinţe estetice, iar „uciderea criticului din el” este urmare a situaţiei simptomatice de incertitudine şi dilemă existenţială, ce debusolau la acea oră întreg tineretul român, cu atât mai mult tineretul intelectual, lamura generaţiei de care ne ocupăm aici: „acea turburare lăuntrică a tânărului fără rost”, a omului ce se vede „silit să se mulţumească cu o existenţă dedicată sieşi […], din lipsă de obiect căreia să şi-o devoteze”. Dacă, „privită astfel, drept confesiunea unui tânăr care, din întâmplare, îşi *pune problemele tinerilor vremii lui* pe planul vieţii literare, oglindeşte, într-un stil de o febrilitate perfect adecvată, şi cu dese scăpări de adâncire psihologică, tragicul eroului său”, atunci „pare o carte realizată deplin”; în schimb, din unghiul valorii de „confesiune” a cărţii, ca „document uman”, acest volum de tinereţe al dramaturgului celebru mai târziu nu ar fi, pentru o eventuală vocaţie critică, decât o realizare veleitară, anume „mărturia înfrângerii lui Eugen Ionescu, criticul literar. Înfrângere izvorâtă din faptul că Eugen Ionescu, omul, se zbate zadarnic într-o problematică egocentristă şi, ca atâţia tineri de seama lui, nu are curajul sau îndrăzneala să se depăşească, subordonându-se şi disciplinându-se” (sublinierea ne aparţine) – aceeaşi obsesie întâlnită şi în comentariul critic făcut de acelaşi romanului *De două mii de ani*…

3. Mitul Spiritualităţii

Mircea Vulcănescu semnează, la rubrica „Dicţionarului”, amplul studiu intitulat “Spiritualitate” [4], în consonanţă cu orientarea spre spiritual a tinerilor publicişti care generaseră şi întreţineau cu convingere emulaţia de la *Criterion*. Tema este importantă, având în vedere desfăşurarea „revoluţiei spirituale” derulate în lumea românească, în conştiinţele tinerei generaţii. M. Vulcănescu analizează procesul apariţiei şi dezvoltării conceptului: „Origina preocupărilor spirituale în cultura românească de după războiu trebuie căutată **în cursurile universitare ale lui Vasile Pârvan** (*Problema salvării*, 1919/20, şi *Drama antică*, 1920/21) **şi ale lui Nae Ionescu** (*Filosofia Dumnezeirii*, 1920/21, *Realitatea vieţii sufleteşti*, 1921/22, şi *Filosofia religiei*, 1923/29)”; dar şi stridenţele manifestate de corul opozanţilor de la revista *Kalende*, al căror atac la adresa “noii spiritualităţi” a scos la lumină un aspect important: „a dovedit că **identitatea de generaţie nu implică o identitate de poziţie spirituală**”. Articolul lui M. Vulcănescu este important şi pentru că face o analiză critică şi oferă sinteza stării presei româneşti la data respectivă, în raport cu problema spiritualităţii, aşa cum a fost ea considerată de grupurile de opinii în care au polarizat energiile publicistice ale vremii.

Tânărul filosof găseşte, pentru termenul „spiritualitate”, considerat „echivoc”, dar cu înţelesul literal de „stare de spirit”, *trei accepţii principale*: „viaţă interioară, cultură, viaţă duhovnicească”, cărora le corespund trei sensuri funcţionale distincte. În primul rând: „trăire intensă a clipei indiferent de valoarea calitativă a conţinutului sufletesc trăit” (cu alte cuvinte: „activitate, frământare, entuziasm, pasiune, lirism, înflăcărare, tragism; şi pentru aceasta: sinceritate, depăşire necontenită şi aspiraţie la integralitate”); caracteristicile dominante ale acestui sens al spiritualităţii sunt: ”imediatismul, activismul, psihologismul (interioritatea) şi biologismul”. În al doilea rând: „trăire cu sens, trăire pentru un ideal, pentru o valoare”. Şi, în fine, în al treilea rând: „viaţă vecinică, trăire şi universalitatea absolută, în Duhul Sfânt: asceză şi viaţă mistică”. Dacă „Spiritual”, în primul sens, „e omul «viu», «nou» şi «autentic»” (aşa cum s-a manifestat în „umanismul renaşterii” şi „protestantism”), în al doilea, „«omul de geniu», creatorul şi înfăptuitorul de valori” (care a dat trei forme de manifestare: „umanismul”, „naţionalismul integral” şi „marxismul”), în cel de-al treilea „e numai omul «sfânt», care trăieşte în comunitate cu Dumnezeu şi care duce războiul nevăzut împotriva răului din lume” (cu rădăcini în „ceremoniile primitive, în misterele orfice, orientale şi – în forma ei cea mai înaltă – în mistica şi ascetica creştină”); caracterologic, primul şi cel de-al treilea sens al „spiritualităţii” se apropie prin „caracterul interior şi cel realist”, dar se deosebesc prin „caracterul eteronom al trăirii, omul duhovnicesc nefiindu-şi niciodată, sieşi, lege şi măsură”, în timp ce „caracterul transcendent al termenului acestei trăiri şi chipul supra-firesc în care această transcendenţă ia cuprindere în viaţa sufletească a omului duhovnicesc despart acest sens de cel de-al doilea”.

Sub influenţa „autohtonismului”, dar şi a „modei din Apus”, continuă M. Vulcănescu, aceste preocupări legate de problema „spiritualităţii” au făcut, după Războiul de Întregire, subiectul conferinţelor diferitelor grupări culturale româneşti: „*Ideea europeană*, *Poesis*, *Societatea de Estetică*, *Gândirea*, *Revista universitară*, *Ideea creştină*, *Vremea*, *Viaţa literară*, *Tiparniţa literară*, caietele *Acţiune şi reacţiune*, *Floarea de foc*, *România literară*, *Fapta*, *Azi*, *Dreapta*, *Axa*, *Discobolul*, *Familia* etc.”, precum şi al ziarelor “*Cuvântul*, *Curentul*, *Politica*, *Ultima oră*, *Calendarul*, *Viitorul*, *Rampa*, *Dreptatea* şi *Credinţa*”, adică majoritatea publicaţiilor importante „care au militat, în diferite feluri, pentru aceste preocupări”.

Autorul prezintă sinoptic şi diacronic întreaga desfăşurare de până atunci a „spiritualităţii” ca preocupare culturală românească, dezbaterile luând amploare o dată cu momentul declanşator: „în 1927, prin **intrarea în publicistică a tinerei generaţii, o dată cu apariţia *Itinerariului spiritual* al lui Mircea Eliade** în *Cuvântul*”, urmat de al doilea moment important: „**trecerea lui Nichifor Crainic la conducerea revistei «Gândirea»**” (bilunar şi apoi lunar apărut la Cluj , la 1 mai 1921, mutat din 20 decembrie la Bucureşti, conducere preluată de la Cezar Petrescu), când „această revistă concentrează în jurul ei pe aproape toţi militanţii noii spiritualităţi în cultura românească”.

(Va urma)

Mihai POSADA

(din studiul ***Opera publicistică a lui Mircea Eliade***)

---

[1] Ion I. Cantacuzino, „De două mii de ani… / roman de Mihail Sebastian”, în *Criterion*, an. I (1934), nr. 1, octombrie 15, p. 2.

[2] Citim în volumul lui Mihail Sebastian, *Jurnal: 1935-1944*, Editura Humanitas, Bucureşti, 1996, nota 21, p. 63.

[3] Ion I. Cantacuzino, „*Nu*, de Eugen Ionescu”, *în Criterion*, an. I (1934), nr. 2, noiembrie 1, p. 2.

[4] Mircea Vulcănescu, „Spiritualitate”, în *Criterion*, an. I (1934), nr. 2, noiembrie 1, pp. 3-4.

A apărut noua ediție românească a *INFERNULUI* dantesc, realizată de RĂZVAN CODRESCU

DANTE ALIGHIERI
ÎNTRE VIAȚĂ ȘI OPERĂ* (II)

(Urmare din numărul trecut)

La 18 ani neîmpliniți, în 1283, își pierde și tatăl, iar el rămîne capul nefericitei familii. Moștenirea părintească, deși modestă, îl pune la adăpost de grijile subzistenței și-i permite să se ocupe exclusiv de studiu și de poezie, ba chiar să ia parte la viața mondenă și culturală a Florenței, deschizîndu-și calea spre viitoarele demnități publice.

Despre formația lui Dante nu se știu prea multe lucruri. În viziunea encomiastică a lui Boccaccio din al său *Trattatello in laude di Dante* (III), micuțul, în loc să se joace sau să trîndăvească în poala părintească, și-a dedicat „întreaga copilărie artelor liberale" **(10)**. *Trivium*-ul (gramatica, retorica, dialectica) și poate și *quadrivium*-ul (aritmetica, muzica, geometria, astronomia) le va fi studiat succesiv cu același dascăl Romano evocat mai tîrziu (*Romanus dictator puerorum*), mai întîi într-una dintre școlile particulare din oraș, de pe la 1272 pînă spre 1277, iar apoi, pînă spre 1283, după unele izvoare cărora nu toți le dau credit, în cadrul colegiului franciscan Santa Croce. S-ar putea să fi trecut și pe la cel dominican de la Santa Maria Novella. Cu bătrînul învățat Brunetto Latini (aprox. 1220-1295), despre care Giovanni Villani spune în *Cronica* sa (VIII, 10) că a fost primul care, ajuns într-o vreme și prior al cetății, a încercat în mod serios să-i șlefuiască pe florentini (*fu cominciatore e maestro in digrossare i Fiorentini*), și pe care Dante în *Divina Comedie* (cf. *Inf.*, XV, 22 și urm.) îl prezintă drept dascăl al său, poetul va avea de-a face abia mai tîrziu (spre 1287) și nu într-o formă instituționalizată. Ulterior ar fi trecut pe la vestitele universități de la Bologna (în 1287) și Paris (în anii exilului), dar de o pregătire sistematică pe acolo nu poate fi vorba. Pînă la urmă Dante este mai degrabă un autodidact, ce-i drept cu cunoștințe impresionante, mai ales în domeniul antichității latine, al teologiei scolastice apusene, al liricii și epicii medievale, stăpînind destul de bine nu numai latina, ci și provensala și chiar franceza. În ce privește supoziția tîrzie că Dante, alături de alți „stilnoviști", ar fi făcut parte din ordinul secret inițiatic al așa-numiților *Fedeli d'Amore* (pus în legătură cu supralicitatele mistere ale Templierilor și receptat îndeobște ca focar obscur de erezie intelectualistă), faptul nu prea poate fi documentat pozitiv.

La 20 de ani (unii susțin că totuși ceva mai tîrziu) se căsătorește, în virtutea vechii *promessa*, cu Gemma di Manetto Donati, cu care va avea patru copii: Jacopo, Pietro, Giovanni (mort prematur) și Antonia (aceasta din urmă călugărită pare-se, sub numele de Beatrice, la Mănăstirea San Stefano degli Ulivi din Ravenna). Se va fi străduit să fie un soț responsabil, dar cine știe ce sentimente nu va fi nutrit pentru Gemma, cum probabil nici ea pentru el (cînd a fost condamnat la exil, ea a preferat să rămînă cu copiii în Florența, de atunci ieșind, practic, din viața lui Dante) **(11)**.

Nu sînt semne ca familia să fi prevalat vreodată în preocupările sale. După căsătorie, viața lui se împarte mai ales între scris și imperativele cetățenești (urmărind o carieră în viața publică, la care va accede ceva mai tîrziu și cu rezultate nu tocmai fericite). În 1289 îl găsim, călare și cu arma în mînă, luptînd în rîndurile guelfilor la Campaldino (iunie) și Caprona (august).

În 1290 moare Beatrice, la numai 24 de ani. Dante mărturisește în *Vita Nuova* și în *Convivio*, dar fără să ofere detalii, a fi trecut pe atunci printr-o criză gravă, pe marginea căreia s-au făcut fel de fel de speculații de-a lungul timpului. De orice natură ar fi fost criza respectivă, pare a și-o fi autoexorcizat prin lecturi consolatoare (Boethius, Cicero, Augustin) și prin scris. Între 1293 și 1295 redactează, *in volgare*, îmbinînd proza cu versurile (cele 42 de capitole cuprind 31 de compoziții rimate, în cea mai mare parte sonete), pseudo-romanul lirico-filosofic intitulat *Vita Nuova*. Continuă totodeodată să studieze asiduu filosofia (care pentru Dante acoperă tot ansamblul științei profane) și teologia, adîncindu-i îndeosebi pe Aristotel și Toma de Aquino. Cum în 1293, prin niște *Ordinamenti di giustizia* de inspirație protoburgheză, promulgate de priorul Giano della Bella, nobililor mari și mici (dar și bancherilor „boieriți") li se blocase accesul la viața politică florentină, tînărul Dante se văzuse nevoit să-și limiteze preocupările la activitatea strict intelectuală. Cînd în 1295 *magnați* și *popolo grasso* cad la înțelegere conjuncturală împotriva lui Giano della Bella (pentru care se cere pedeapsa capitală și confiscarea averii), iar legea se îmblînzește și potentaților cetății li se redau drepturile civice cu condiția de a se înscrie într-o corporație (breaslă), Dante se înscrie, ca *poeta* și *cultore di studi filosofici*, în corporația medicilor și spițerilor, căreia îi erau anexați și *i bibliotecari* (în sensul larg de oameni care, într-un fel sau altul, trăiau din cărți, care pe atunci se vindeau prin spițerii – în speță, intelectualii, cum am zice noi astăzi).

Acum se precizează mai bine și începe să se ascută conflictul dintre cele două facțini guelfe, Albii („ghibelinizanții") și Negrii (numiți așa după facțiunile omonime pistoieze). Dante a fost, din capul locului, de partea Albilor, desigur și din pricina aversiunii sale față de papalitatea contemporană în general și de papa Bonifaciu VIII Caetani (1294-1303) în special (*cf.* și *Inf.*, XIX, 53-57, dar mai ales XXVII, 70 și urm., unde-l numește *lo principe de' novi Farisei*). Aici Boccaccio (*Vita*, IX) e de părere că „hotărîndu-se deci Dante să meargă pe calea onorurilor trecătoare și a pompei deșarte a slujbelor publice, și văzînd că el singur nu putea să alcătuiască un al treilea partid, care, fiind foarte drept, să doboare nedreptatea celorlalte două, aducîndu-le la unire, s-a alăturat aceluia dintre ele care, după părerea sa, dădea dovadă de mai multă înțelepciune și de mai multă dreptate, săvîrșind necurmat tot ceea ce știa că era în folosul patriei sale și al cetățenilor ei" **(12)**.

În acest răstimp de dinainte de 1300 (an în care este plasată aventura extramundană a *Divinei Comedii*) trebuie să fi avut loc în viața lui Dante acea abatere de la „drumul drept" (*la dirrita via*) care l-a adus în impasul beznei existențiale (*la selva oscura*), interpretată mai ales ca defecțiune morală, ca eclipsă a stării de virtute. Poate fi vorba de enigmatica criză – aparent surmontată prin compunerea expurgatoare a *Vieții Noi* – din primii ani de după moartea Beatricei (vezi mai sus), sau de ceva petrecut după 1295 (an din care s-a îndepărtat temporar de litere și s-a avîntat în viața publică), sau poate chiar de întreaga perioadă de 10 ani dintre tristul eveniment și începutul ideal al poemului, în care poetul, rămas fără farul „ochilor Beatricei", devenise mai lumesc, mai superficial, mai ușuratic. Este foarte posibil să fie vorba de escapadele prin taverne cu Forese Donati, petrecărețul și risipitorul său văr, sau de o anumită evaziune amoroasă, ale cărei urme se pot depista, zic unii, în *Rime* **(13)**. Fioretta, Violetta, Lisetta etc. ar putea fi însă doar ficțiuni și pretexte poetice **(14)**, după gustul galant al epocii, ceva mai probabil rămînînd ca o pasiune reală, dar trecătoare să stea îndărătul acelor *rime pietrose* (în care o Petra/Pietra nu răspunde îndrăgostitului după așteptările lui, provocînd încheierea că *Petra è di fuor che dentro petra face*). Alții au opinat că ar fi vorba mai degrabă de o „culpă" spirituală sau intelectuală: trădarea vremelnică a ortodoxiei religioase (prin ispitirea cu averroismul și epicureismul, cum pătise *il primo amico Guido* – *cf.* și *Inf.*, X, 62-63), sau a ortodoxiei literare (prin vulgarizarea discursului în raport cu exigențele intelectualiste ale „dulcelui stil nou"). Pînă la urmă investigația devine oțioasă.

Cert este că treptat, după moartea Beatricei, poetul se implică mai mult în realitatea curentă, în mersul celor lumești. „A dorit din tot sufletul onorurile și fastul, poate mai mult decît ar fi avut nevoie glorioasa lui virtute", observă cu dreptate Boccaccio (*Vita*, XX; trad. rom. cit.). Trăind din plin tensiunile politice ale timpului său, în care nu va întîrzia să se implice efectiv, cu pasiune, dar și cu rectitudine, Dante, pe care s-ar putea spune că „îl doare Florența" și „frumoasa țară unde *sé* răsună", prin raportare la vechea unitate și măreție a Imperiului roman, își va construi o bună parte din operă în jurul figurii imperiale – mit idealist-nostalgic al unei unități pînă la urmă utopice în noul context. Pe fondul luptei acerbe între Albi și Negri, în vara lui 1300 **(15)**, Dante – după ce mai înainte **(16)** fusese membru, se pare în mai multe rînduri, al diferitelor consilii politico-cetățenești din complicata structură organizatorică a Florenței (*Trentasei del Capitano del Popolo, Consiglio dei Savi, Consiglio dei Cento*) **(17)** – este ales prior. Priorii, în număr de șase, erau cei mai înalți magistrați ai executivului florentin, din care se compunea *Signoria*. Aceștia, între care se număra de-acum și Dante, pe de o parte își asumă răspunderea de a-i proscrie pe cei mai radicali dintre capii celor două partide, pentru a face să scadă violența conflictului dintre Albi și Negri, iar pe de altă parte tutelează respingerea vicariatului papal asupra Toscanei. Toate relele i se trag de la acest priorat: *Tutti li mali e tutti l'inconvenienti miei dalli infausti comizi del mio priorato ebbono cagione e principio*, avea să scrie el mai tîrziu într-o epistolă care nu s-a păstrat, dacă e să-i dăm crezare lui Leonardo Bruni (biograf al său din secolul al XV-lea, în dezacord principial cu abordarea boccacciană, pe care-și propune s-o corijeze).

(Va urma)

Răzvan CODRESCU

* Postfața volumului Dante Alighieri, *Divina Comedie. Infernul*, text bilingv, cu versiune românească, note, comentarii, postfață și repere bibliografice de Răzvan Codrescu, proaspăt apărut la Editura Christiana din București. În textul reprodus aici în serial, notele de subsol sînt numerotate în continuarea celor din numărul precedent, păstrîndu-se astfel identitatea lor numerică din volum.

10. S-a mai presupus și că, fiind de viță nobilă, pe lîngă instrucția teoretică, ar fi primit, măcar în parte, și o inițiere în abilitățile și manierele cavalerești: „călăria, mînuirea armelor, dansul, vînătoarea cu șoim" (R. Ortiz).

11. E de presupus că rudenia cu Corso Donati, lider al Negrilor, a scutit-o în mare măsură de efectele colaterale ale dizgrației în care căzuse soțul ei.

12. Giovanni Boccaccio, *Viața lui Dante*, trad. rom. Ștefan Crudu, Editura pentru Literatură Universală, București, 1965. *Vita di Dante* și *Trattatello in laude di Dante* sînt două titluri pentru una și aceeași scriere boccacciană (redactată în trei variante, cam din 1351 în 1361).

13. *Le Rime* (pentru care s-a propus la un moment dat, fără succes deplin, și termenul de *Il Canzoniere*) reprezintă ansamblul poemelor compuse de Dante de-a lungul întregii sale cariere, dar mai ales în prima jumătate a vieții, și care n-au fost incluse în vreo altă operă (cum s-a întîmplat, bunăoară, cu cele absorbite în *Vita Nuova*). Nu este partea cea mai elaborată, dar este, într-un fel, partea cea mai vie și mai „modernă" a poeziei lui Dante, pe un registru foarte variat, care merge pe alocuri pînă la goliardic și burlesc.

14. Cum este cazul – la alt nivel de transfigurare simbolică și alegorică, mai elaborată și mai intelectualizată – cu acea *donna gentile* sau *pietosa* din *Convivio*, identificată cu Filosofia și îndreptățind chiar mai mult decît Beatrice exclamația perplex-admirativă a lui Coșbuc: „Mare șarlatan acest Dante! A cîntat pe o femeie ori un simbol?" (R. Ortiz).

15. Anul instituirii Jubileului la Roma, de către acel papă Bonifaciu VIII căruia Albii lui Dante umblau să-i contracareze pornirile hegemonice, fideli idealului de *imperium* secular. De altfel, chiar în ajunul alegerii sale ca prior, Dante fusese trimis în ambasadă la San Gimignano, în chestiunea refacerii Ligii Toscane a guelfilor (din care făceau parte Florența, Lucca, Pistoia, Prato și Volterra), de prioritară opoziție față de pretențiile pontificale.

16. Sigur în 1295-1296, dar se presupune că și în anii următori.

17. Cf. *Florentine Tuscany. Structures and Practices of Power*, edited by William J. Connell and Andrea Zorzi, Cambridge University Press, Cambridge, 2004; pe scurt, Ramiro Ortiz, „Dante și epoca sa. 2. Italia și Florența în vremea lui Dante", în Dante Alighieri, *Divina Comedie. Vol. I: Infernul*, traducere de G. Coșbuc, ediție îngrijită și comentată de Ramiro Ortiz, Editura „Cartea Românească", București, f. a. [1924], p. XIII și urm.

MONARHIE SAU REPUBLICĂ ?

Pentru a înțelege mai ușor greutatea în care se află o țară oarecare să-și aleagă singură calea existenței, trebuie să știm, mai întâi de toate, care sunt posibilitățile acestei țări de a decide clar și hotărât. Deocamdată, nu cred că este momentul să ne ocupăm mai pe îndelete cu republica, o instituție destul de bine cunoscută, ci cu monarhia, o instituție în curs de dispariție. Este adevărat că ea mai subzistă în unele țări, datorită tradiției, dar sunt monarhii constituționale, care nu au nimic de a face cu o monarhie absolută, sau de drept divin. Din acest motiv, trebuie să știm ce este o monarhie și ce puteri are un monarh.

Într-o instituție monarhică de drept divin, regele este autoritatea supremă și toată puterea se găsește în mâna lui. Cu alte cuvinte, este principiul regalității absolute de la care emană toate puterile Statului. După marea revoluție franceză, după domnia lui Napoleon I și Napoleon III, regalitatea fiind reintrodusă pentru a doua oară în Franța, Charles X, moștenind tronul în 1824, după moartea regelui Louis XVIII, încercase să pună la cale restaurarea monarhiei de drept divin. Cu alte cuvinte, intenționa să transfere puterea constituantă de la națiune la rege. Rezultatul: la 2 august 1830, a fost obligat să abdice. Cu asta, regalitatea absolută fusese scoasă din funcție, o dovadă că absolutismul dintr-o țară orientală nu mai era posibil în Europa.

Să trecem acum la monarhia parlamentară, sau constituțională: regele domnește, nu guvernează; toată puterea în Stat emană de la națiune. O dogmă care, în practica politică, demonstrează absența efectivă a regelui din orice activitate guvernamentală, fiind redus la rolul de simbol al unității și continuității naționale. Poporul decide, regele trebuie să execute dorința națiunii. Vrea, nu vrea, regele trebuie să se abțină de la orice amestec în politică. El este numai șeful puterii executive, iar direcția politică este subordonată Parlamentului, unde el n-are dreptul să intervină. Cu alte cuvinte, puterea constituantă a națiunii nu mai poate fi pusă în discuție.

De ce scriu eu toate aceste lucruri? Cunoscând o parte din evenimentele care au avut loc în 1944 la București, m-am gândit că ar fi momentul să le fac cunoscute și acelora care nu le cunosc, ei fiind născuți în perioada războiului sau după. Ei trebuie să cunoască aceste evenimente istorice, ca să fie în stare să ia o atitudine corectă. În momentul de față, fostul rege ar dori mult de tot să urce din nou pe tronul pe care l-a părăsit la sfârșitul anului 1947, fiind, cum spun unii, obligat să semneze o abdicare rușinoasă, prin care declara perimarea monarhiei. Punându-și semnătura pe actul de abdicare, mai mult ca sigur că el știa ce însemnătate avea acest act. Dacă este așa, cum mai poate el spera să se reîntoarcă în țara pe care a trădat-o și cum își mai poate închipui că are drept la tronul pe care singur l-a declarat contrar dezvoltării istorice a poporului român? Semnând actul de abdicare, a trădat nu numai regalitatea, ci și un popor care își pusese toate speranțele în el. Nu mă gândesc la protipendada de la București, ci la țăranul român, care se uita la el ca la un arhanghel. Un rege legat de popor n-ar fi putut să o facă. Și totuși, fostul rege al românilor a preferat să părăsească țara și să se ducă într-un alt loc, unde nu i se putea întâmpla nimic. Fapt care dovedește că interesul lui pentru popor era nul. Singurul interes pe care îl avea era numai tronul, de care se îndrăgostise și încercase să-l salveze cu orice preț. Evenimentele de la 23 august 1944, dar și de după, au materializat această trădare, făcând practic imposibil ca el să mai poată reintroduce monarhia în România și ca poporul român să-l mai dorească.

În 1866, după îndepărtarea marelui domnitor român Alexandru Ioan Cuza, la dorința Partidului Liberal, condus de Ion Brătianu, fusese adus în țară principele Carol de Hohenzollern-Sigmaringen, care, la origine, era pe jumătate francez. La 10 mai 1866, principele depusese jurământ de credință și cu asta o nouă stăpânire își începea existența în România. Constituția primului domn al celor două Principate Unite, Alexandru Ioan Cuza, a fost înlocuită cu alta nouă, introdusă de Carol de Hohenzollern-Sigmaringen. Domnia principelui Carol de Hohenzollern-Sigmaringen începuse într-o Românie încă neîntregită, întregirea realizând-o mai târziu nepotul său Ferdinand I. După războiul de independență din 1877, principele Carol fusese încoronat ca Rege al Românilor la 27 martie 1881, devenind întemeietorul primei dinastii monarhice în România. Ca rege, Carol I era autoritar, avea o înaltă concepție a regalității, nu așa cum s-a întâmplat mai târziu. Și-a impus o viață austeră, iar pregătirea lui politică îi garanta autoritate față de reprezentanții partidelor politice. În perioada domniei sale îndelungate, care a durat 48 de ani, n-a existat camarilă, nici persoane care ar fi reușit să devină preferații regelui prin lingușire. Camarila a apărut mai târziu, chiar la începutul domniei regelui Ferdinand I, condusă fiind de Barbu Știrbey.

După moartea lui Carol I, Ferdinand, nepotul lui, îi urmase la tron în 1914, iar Constituția fusese din nou înlocuită cu alta nouă, Constituția din 1923, bazată pe concepțiile Constituției din 1866. Noua Constituție a durat până la 12 februarie 1938, când regele Carol II a introdus dictatura regală, adică a forțat o regalitate absolută, exact cum încercase și Charles X în Franța. Cu doi ani și ceva înainte de a fi îndepărtat, la 12 februarie 1938, Carol II scosese din Constituție principiul că toate puterile Statului emană de la națiunea română și îl înlocuise cu principiul regalității, de la care emană toate puterile Statului. Regalitatea absolută devenea în ochii lui o putere superioară Constituției și căuta să arate că izvoarele ei vitale nu curg din paginile unei Constituții, ci din taina regalității și din spiritul tradițional monarhic al românilor. A fost suficient să înlăture principiul națiunii ca putere constituantă, pentru ca tot ce făcea regele să treacă drept sfânt. N-a durat prea mult și ce a urmat se știe: la 6 septembrie 1940 a fost nevoit să părăsească tronul (nu cu mâinile goale), lăsând în urmă pe Mihai, fiul său, tânăr și nepregătit pentru ce va urma.

Și acum, ca să ne dăm seama de anumite realități, trecem la punctul principal: Mihai I, eroul capitulării *en rase campagne*. Aceasta este problema fundamentală și, dacă am ocoli-o, am evita adevărul, nereușind niciodată să clarificăm situația. Adevărul, chiar dacă unii o doresc, nu poate fi eliminat. De atunci au trecut mai mult de 50 de ani și avem tot dreptul să ne punem întrebări. Singurul lucru care se impune este să judecăm toate faptele clar și fără sentimentalisme. Dacă nu o facem, vom îngreuna soluționarea situațiilor care ni se vor ivi în cale. De aceea, încerc să aduc o contribuție la elucidarea cauzelor care au dus la dezastrul României și la rolul jucat de fostul rege în această nenorocire. Sunt nevoit să pun pe hârtie faptele așa cum s-au desfășurat, iar cel care va citi aceste rânduri va avea posibilitatea să se transpună în timpuri demult trecute și să judece mai clar evenimentele ce s-au întâmplat atunci.

La Ministerul de Externe, pe timpul lui Nicolae Titulescu, când el mai avea ceva de spus în politica externă română, se constituise un fel de mafie, care pusese mâna pe toate punctele-cheie din minister. Cel care o conducea era Grigore Niculescu-Buzești, ginerele lui Barbu Știrbey, de la care învățase cum să organizeze o camarilă. Ba ceva mai mult; la Palat el avea o influență imensă, amplificată și de ura reginei-mamă Elena împotriva Mareșalului Antonescu. Antipatia acesteia față de Mareșal era cunoscută. Cei care aveau ceva de spus la București o știau, dar nu acționau. Interesele lor erau de așa natură că nu se mișcau. Și iată că, în 1943, Mareșalul, scandalizat de lipsa de decență a legăturilor reginei-mamă Elena cu locotenentul de jandarmi Jacques Vergotti, grec de origine, ca și regina-mamă de altfel, l-a trimis pe front. Cu asta și-a semnat condamnarea la moarte, n-a fost iertat de regina-mamă.

Între timp, la Palat se terminau ultimile puneri la punct a loviturii de Stat. Cel care concepuse această lovitură era Grigore Niculescu-Buzești, în spatele căruia se afla Iuliu Maniu, chiar autorul loviturii. Poporul român nu mai poate fi mințit, el trebuie să cunoască realitatea efectivă, trebuie să afle ce se ascundea în spatele acestei acțiuni și de ce a fost nevoit să sufere o perioadă atât de îndelungată, timp în care fostul rege, aflându-se la Versoix, în Elveția, ducea o viață fără griji. Trebuie acceptat adevărul și spus așa cum a fost, direct și fără menajamente. A trecut multă apă pe Dunăre de atunci, iar Iuliu Maniu și-a ispășit greșelile în închisorile comuniste. Nici Grigore Niculescu-Buzești, tocmai cel care căuta să culeagă fructele victoriei ca răsplată pentru mașinațiile lui, n-a fost iertat de soartă: ne-a părăsit în 1949, răpus de leucemie. Toată osteneala pe care o depusese în trădarea intereselor naționale nu i-a fost de nici un folos.

Să începem cu recapitularea faptelor din seara zilei de 23 august 1944. Cu o zi mai înainte, Mareșalul se reîntorsese de pe front, convocase Consiliul de Miniștri la Snagov, făcuse un raport detaliat asupra situației militare (care era dezastruoasă) și se pregătea să se reîntoarcă din nou pe front. În aceeași zi, Iuliu Maniu se întâlnise cu Constantin I. C. Brătianu și cu Constantin Titel Petrescu, să discute situația de pe front. Ei, care cu aprobarea tacită a Mareșalului duceau de mai mult timp discuții pentru un armistițiu cu americanii, hotărâseră să-l trimită pe Gheorghe Brătianu la Snagov, să-l hotărască pe Mareșal să facă armistițiu. S-au întâlnit; Mareșalul și-a spus părerile, cerând lui Gheorghe Brătianu să transmită șefilor partidelor istorice că este de acord, dar și ei, fiind vorba de o răspundere istorică, trebuie să-și ia răspunderea printr-un act scris. Mareșalul, cerând asentimentul semnat de toți trei, căuta să dovedească poporului că acțiunea lui avea susținerea partidelor istorice. În aceeași zi, Grigore Niculescu-Buzești, care se afla la Palat, reușește să-l convingă pe rege să-l primească într-o audiență pe Mareșalul Antonescu. De ce atâta grabă? Grigore Niculescu-Buzești, interesat în îndepărtarea Mareșalului cu orice preț, fusese informat că Mareșalul era de acord să facă un armistițiu. Nu era de acord ca el să i-o ia înainte, căuta să-i pună bețe în roate. Fostul suveran, fără simpatie pentru Mareșal, care îl trata ca pe un copil, acceptase ideea lui Grigore Niculescu-Buzești. La ora 4 după-amiaza, Mareșalul sosise la Palat, unde se afla ministrul de Externe român, Mihai Antonescu. Informat de intențiile Mareșalului, regele i-a primit și a stat de vorbă cu ei. Mareșalul Antonescu îl informase că hotărâse să facă armistițiu și acum fostul rege se găsea în dilemă, nu mai știa ce să facă. Camarila care îl sfătuia pe rege hotărâse lovitura de Stat pentru 26 august. Mareșalul nu trebuia să facă armistițiu, nu trebuia să le-o ia înainte. Grigore Niculescu-Buzești, generalul Aurel Aldea și Ionel Mocsony-Stârcea, marii lui sfătuitori, se aflau într-o cameră alăturată și, auzind convorbirea din sala de audiențe, deveniseră nervoși. Tot acolo, împreună cu secretarul particular al regelui, Mircea Ioanițiu, se afla și colonelul Emilian Ionescu. Regele trebuia să stea de vorbă cu cei trei; lăsase pe cei doi Antonești singuri, mergând în camera unde se aflau sfătuitorii lui. Acceptând sfatul lor cu arestarea celor doi Antonești, s-a și executat. Într-o altă cameră se găsea maiorul Anton Dumitrescu, cel care acceptase rolul ingrat de executor. Colonelul Emilian Ionescu s-a dus la el și, în numele regelui, i-a dat ordin să-i aresteze pe Mareșal și pe Mihai Antonescu. Maiorul și-a făcut datoria. Cu arestarea Mareșalului Antonescu nenorocirea poporului român era ireversibil declanșată.

Iuliu Maniu, anunțat prin telefon de Grigore Niculescu-Buzești de acțiunea care avusese loc, apăruse personal la Palat, să-l felicite pe rege pentru curajul pe care-l avusese. Că regele fusese activ în această acțiune, ca și în pregătirea și executarea întregului complot, este un lucru evident. Dar nu acest fapt este esențial, ci faptul dacă trebuie să-l considerăm răspunzător de acest lucru. În caz că o facem, trebuie să fim din capul locului convinși că punem în joc existența întregii dinastii, sau mai bine zis a întregii monarhii. De altfel, fostul rege însuși nu s-a gândit la viitorul monarhiei în România când a semnat actul de abdicare.

Tot în aceeași seară, Palatul fusese informat și de arestarea colaboratorilor cei mai apropiați ai Mareșalului Antonescu, generalul Constantin Pantazi și colonelul Mircea Elefterescu. Mai târziu, către miezul nopții, chiar înainte ca regele să părăsească Capitala, sosise și Spătaru-Bodnăraș la Palat, împreună cu un grup de comuniști. Întrebarea lui a fost dacă Mareșalul mai este arestat, spunând că fusese informat că ar fi fost liber. Comunicându-i-se unde se găseau Mareșalul și Mihai Antonescu, s-a dus acolo, i-a scos și, împreună cu generalul Pantazi, generalul Vasiliu și colonelul Elefterescu, i-a urcat într-o dubă adusă cu ei și i-a dus pe toți pe strada Vatra Luminoasă, într-o casă conspirativă comunistă. Soarta lor fusese definitiv pecetluită.

Tot în aceeași seară, mai precis la ora 10, fostul rege anunțase la radio încheierea unui armistițiu, ordonând încetarea ostilităților. Un fapt care dă naștere la întrebări fără un răspuns plauzibil. Orice asemenea act impune obligații reciproce pentru părțile interesate, prin acordul scris a două voințe, pe când armistițiul anunțat exact la ora 10 seara de către rege nu era semnat, deci nu exista. Încetarea unilaterală a luptelor se numește *capitulare*, iar o capitulare făcută în condiții atât de singulare, și cu urmări atât de sinistre

☛

pentru poporul român, nu poate fi uitată. Regele nu se gândise la repercusiuni şi făcuse o capitulare fără condiţii, crezând că astfel îşi putea salva tronul. Vorbind mai departe la microfon, ceruse ofiţerilor superiori români să ia imediat contact cu comandamentul Armatei Roşii. Se luase contact şi, conform instrucţiunilor primite, ofiţerii români ar fi trebuit să coordoneze operaţiunile ulterioare. Momentul de zăpăceală al forţelor germane produs de neaşteptata încetare a ostilităţilor în sectoarele româneşti trebuia exploatat şi armata germană trebuia dezarmată. Un singur lucru făcea greutăţi ofiţerilor superiori români: comandamentul sovietic refuza un răspuns clar, tot spuneau că... aşteaptă instrucţiuni. Dar, în momentul în care trupele sovietice şi-au dat seama de realitate, au intrat imediat în acţiune. Profitând de dezorientarea unităţilor româneşti, le-au înconjurat şi dezarmat. Un singur locotenent de artilerie român, căruia nu-i venea să creadă ordinul venit de la rege, n-a vrut să se supună şi a avut prezenţa de spirit să dea ordin pentru reînceperea ostilităţilor. Era un act de sfidare, dar şi ultima zvâcnire în faţa unui pericol cunoscut de toată suflarea românească. La primele salve, sovieticii, surprinşi de reacţia românilor, s-au retras în dezordine. Nu le venea să creadă că aşa ceva era posibil şi nici că soldatul român încerca să-şi apere glia strămoşească! Restul unităţilor româneşti, dezarmate, au făcut cunoştinţă cu adevăratul caracter al noilor aliaţi: soldaţii sovietici s-au repezit asupra ofiţerilor români, le-au rupt epoleţii cu o furie de neimaginat, i-au scuipat, iar cei care încercau să se apere au fost împuşcaţi pe loc. Nici soldatul român n-a avut alt tratament. Mulţi au fost dezbrăcaţi şi soldaţii Armatei Roşii le aplicau cu o plăcere sadică lovituri cu paturile de armă pe trupurile goale.

Pentru Armata a IV-a, care fusese trădată pentru a doua oară, de data asta de regele însuşi, nu mai rămânea nici un fel de posibilitate să se apere. Ordinul regal, ca şi capitularea fără condiţii au fost catastrofale. Prima trădare o făcuse la Iaşi generalul Mihai Racoviţă, şeful armatei care se afla în retragere, dând bir cu fugiţii. Îşi părăsise postul de comandă, lăsând în felul acesta porţile larg deschise invaziei sovietice. Mai târziu, tot acelaşi general va apărea ca ministru de Război în cabinetul generalului Sănătescu... Armata a IV-a fusese condamnată la moarte, încetase realmente să mai existe, iar cei 130.000 de soldaţi şi ofiţeri români, la care regele nu gândise, căzuseră în mâinile sovieticilor şi... *pohod na Sibir*! Primul capitol din martirajul poporului român începuse şi, în curând, acesta va simţi pe propria lui piele crivăţul siberian adus din Rusia Sovietică. Oameni nevinovaţi plăteau astfel mârşăvia unor politicieni cu interese personale, care nu erau preocupaţi câtuşi de puţin de ce se întâmpla efectiv cu poporul român. Prăbuşirea totală a Statului român nu mai putea fi oprită, suveranitatea lui fusese distrusă în momentul în care regele Mihai ordonase încetarea focului. Lovitura de Stat făcută sub patronajul fostului rege a însemnat pentru poporul român începutul unei tragedii care, chiar dacă nu putea fi evitată, ar fi putut avea un cu totul alt curs, simţitor mai atenuat.

Se pune acum întrebarea: se putea executa capitularea fără intervenţia regelui care, la radio, dăduse ordinul de încheiere a ostilităţilor? Categoric că nu! Deci iniţiativa din partea lui nu poate fi negată, plus că în acţiunea de arestare a Mareşalului Antonescu acceptase fără scrupule colaborarea lui Spătaru-Bodnăraş. Regele Mihai, ordonând trupelor române să înceteze ostilităţile, crezuse că armata sovietică va respecta condiţiile de armistiţiu propuse la 12 aprilie 1944 chiar de către Uniunea Sovietică. Aşa îl asigurase Grigore Niculescu-Buzeşti, consilierul său preferat. N-a fost însă deloc aşa, iar capitularea *en rase campagne* lăsase ţara la cheremul inamicului. Armata sovietică, văzând că românii nu opuneau rezistenţă, ocupase (sau, cum spunea Radio Moscova, „eliberase") tot teritoriul român, cu singura diferenţă că pe acolo pe unde trecea Armata Roşie rămânea dâră de sânge şi deznădejde. Violurile, asasinatele, jafurile, teroarea şi destrăbălarea soldatului sovietic nu mai puteau fi stăvilite.

Lăsând la o parte tot ce s-a întâmplat între august 1944 şi martie 1945, când fostul rege încerca să impună un fel de democraţie cu ajutorul unui guvern militar, neacceptat de Uniunea Sovietică şi de satrapii impuşi la Bucureşti de Moscova, trebuie să facem o analiză a evenimentelor de atunci. Partidul Comunist era condus de Ana Pauker, Gheorghiu-Dej şi aşa nu conta, ea lupta cu frenezie să pună mâna pe putere. Toate încercările regelui de a zădărnici uneltirile comuniştilor să formeze un guvern comunist se loveau de încăpăţânarea lor, susţinută de armata sovietică şi de generalul Bodenko, reprezentantul Comisiei de Control Aliat de la Bucureşti. Nu-şi dădea seama că, pentru Uniunea Sovietică, monarhia era un simplu provizorat, de care se putea debarasa în momentul în care stăpânirea sovietică în ţara „eliberată" de către ei era definitivă.

Războiul se găsea în ultima fază şi Uniunea Sovietică plănuia deja să instaleze un regim strict comunist în România. În martie 1945, Generalul Rădescu, ultimul preşedinte al Consiliului de Miniştri, în momentul în care regele acceptase la conducerea guvernului pe dr. Petru Groza, omul Moscovei, fusese nevoit să părăsească postul. Vîşinski, emisarul lui Stalin, trimis către sfârşitul lui februarie la Bucureşti, reuşise să-l impună. Tot el era cel care hotăra întâlnirile cu regele, unde se comporta ca stăpân pe situaţie. De ce fostul rege accepta samalvonicia lui, în loc să cheme la întâlniri şi pe ceilalţi doi reprezentanţi din Consiliul de Control Aliat? Avea oare teamă că Vîşinski refuza participarea lor la discuţii? Greu de înţeles, cu atât mai mult cu cât un refuz al lui Vîşinski l-ar fi pus pe Viaceslav Mihailovici Molotov, ministrul de Externe sovietic, într-o situaţie neplăcută. Molotov, în discuţiile pe care le ducea cu ambasadorul american Averell Harriman, spusese că la Bucureşti reprezentanţii aliaţilor vor lua parte la convorbirile care aveau loc. Fără îndoială a fost aşa. Harriman, în mod regulat, informa guvernul american de întâlnirile avute cu Molotov. Din această cauză, mie îmi face impresia că regele, acceptând comportarea lui Vîşinski, căuta să-şi salveze *cu orice preţ* tronul, de care nu se putea despărţi. Altă explicaţie nu pot avea, dar asta îmi dovedeşte că regele pierduse prima luptă, iniţiată prin greva pasivă, când refuza să contra-semneze decretele guvernului Groza. O încercare neserioasă, soarta lui fiind deja pecetluită. D-na Pătrăşcanu, comunistă militantă şi soţia lui Lucreţiu Pătrăşcanu, pe atunci şeful Partidului Comunist şi ministrul Justiţiei, o spusese clar de tot: monarhia în România este de scurtă durată. Declaraţia fusese înregistrată la 20 iulie 1945 de ziariştii englezi, în momentul când Stalin îl decorase pe regele Mihai cu Ordinul Victoria. Cu alte cuvinte, regele era avertizat. A mai pierdut o posibilitate atunci când a ratificat guvernul Groza. Şefii partidelor istorice îl rugaseră să nu o facă, dar el a refuzat. Următoarea şansă a fost când se dusese la căsătoria principesei Elisabeth a Angliei. În loc să se urce în avion şi să se ducă la ONU, să pună pe tapet situaţia din România, a preferat să se întoarcă în ţară, cu toată iminenţa unei abdicări ruşinoase.

În drum spre Bucureşti s-a oprit şi la Paris, unde Jean Pangal, şeful fancmasoneriei române, a căutat să-l convingă să nu se reîntoarcă în ţară, dar fără folos. Ce este însă şi mai curios s-a întâmplat atunci când, după abdicare, ajunsese în 1948 în Elveţia. Refuza net să declare actul abdicării nul – şi asta imediat. De ce a făcut acest lucru? Când a fost întrebat, a răspuns că... elveţienii nu acceptă declaraţii politice pe teritoriul lor. Probabil n-avea curaj, sau mai degrabă aştepta ca guvernul Groza să-i trimită yacht-ul Luceafărul, promis reginei-mamă. Comandorul Arpad Gherghel, aghiotantul regal, rămăsese trei luni la Bucureşti să-l primească şi să-l ducă într-un port maritim din Mediterană. Între timp, Groza şi Gheorghiu-Dej se răzgândiseră. Comandorul Arpad Gherghel aşteptase trei luni de zile zadarnic şi se întorsese de la Bucureşti cu mâinile în buzunare. Abia atunci s-a trezit fostul rege din letargie, denunţând guvernul comunist de la Bucureşti. Prea târziu, declaraţia nu mai avea valoare, dar cu asta dovedise că interesul lui material era mult mai puternic decât dragostea pentru un popor de care nu se simţea legat. Ca să găsesc o paralelă pentru conduita lui, trebuie să mă reîntorc cu gândul la anul 1940. Se ştie că regina-mamă niciodată n-a avut preţuire şi respect pentru poporul român; îl ura din tot sufletul. În luna octombrie 1940, după ce Carol II fusese dat afară din ţară, generalul Ion Antonescu, Conducătorul Statului Român, o invitase să revină în ţară, ca să fie alături de fiul ei. Pe peronul din Veneţia, unde se despărţea de ducele de Spoleto, prietenul ei intim, spusese pe italieneşte, cu voce tare: „Mă îngrozeşte să mă întorc în această ţară pe care o detest şi să văd mutrele românilor, pe care îi urăsc". Printre românii prezenţi pe peron – şi chiar alături de regina-mamă – se afla d-şoara Potop, directoarea Casei Române din Veneţia. Auzind dispreţul pe care îl avea regina-mamă faţă de poporul român, spus atât de clar, rămăsese înmărmurită şi nu-i venea să creadă. D-şoara Potop era orfană din primul război mondial şi fusese crescută de prof. Nicolae Iorga în cultul principesei Elena, zisă şi... sfânta neamului!

Acestea s-au întâmplat în România, în 1944. Ca martor al acestor evenimente, m-am văzut obligat să le pun pe hârtie. Dacă românul hotărăşte reintroducerea în România a monarhiei, este dreptul lui. Nimeni nu-l poate opri, dar mă întorc cu gândul cu câteva decenii în urmă. Îmi aduc aminte de o discuţie din primăvara anului 1976 cu Pamfil Şeicaru. El a fost, între cele două războaie mondiale, fondatorul şi directorul ziarului *Curentul*. Iată ce îmi spunea: „Te întreb eu pe tine, cum calific tu, ca fost militar, ratificarea unei capitulări făcute de rege? Te întreb pe tine, ca militar, cum mai poate fi acceptat ca rege Mihai, care n-a ezitat nici o secundă, într-un moment atât de tragic pentru România, să accepte colaborator, în lovitura de Stat, un ofiţer dezertor şi agent al inamicului? Sentimentalii pot cânta fără întrerupere *Trăiască regele* până răguşesc, dar nu se poate înlătura întrebarea: un asemenea individ mai are ceva comun cu onoarea?".

René Al. de Flers
München – Germania

ŞAH LA REGE... ÎN VOLUM

În pragul Sărbătorilor, Dumnezeu a rânduit să împărtăşim cu toţii bucuria apariţiei în volum, la Editura Christiana din Bucureşti, cu ajutorul discret şi nepreţuit al unor sponsori din vechiul exil românesc, a studiului istoric al d-lui **Gabriel Constantinescu** ***Şah la rege...***, privitor la „Declinul monarhiei române în secolul XX".

Veteran de război şi fost deţinut politic sub comunişti, licenţiat în Filosofie şi Cibernetică, întemeietor şi director al *Punctelor cardinale* (ce păşesc curând în cel de-al şaptesprezecelea an de apariţie neîntreruptă), autorul şi-a publicat iniţial textul, în serial, în paginile revistei (din nr. 1-2/2004 până în numărul 9/2006), reuşind nu numai să trezească asentimentul admirativ al celor care au trăit în mare măsură evenimentele din prima jumătate a secolului trecut, dar şi interesul multor tineri care ignoraseră mai înainte adevărata istorie a acelor ani (de obicei măsluită, din raţiuni ideologice, în sursele de informare curente).

Solid documentată (a se vedea bibliografia de la finele recentului volum) şi călăuzită de credinţa nestrămutată într-un sens moral al istoriei (nu întâmplător serialul apăruse sub rubrica „Lecţiile istoriei"), această radiografie critică nu este doar un istoric al instituţiei monarhice şi al culiselor ei sub Carol II (1930-1940) şi Mihai I (1927-1930; 1940-1947), ci o bine cumpănită sinteză de dreapta asupra lumii româneşti din prima jumătate a secolului XX, cu urmări resimţite – uneori acut – până în zilele noastre.

Cartea (de aproape 400 de pagini) poate fi procurată, la preţul de 15 RON (pentru străinătate, incluzând şi expediţia: 10 EURO), fie de la sediul *Punctelor cardinale* (Calea Dumbrăvii 109, Sibiu, cod 550399, tel./fax: 0269/422536), fie de la cel al Editurii Christiana (Şos. Pantelimon 27, sector 2, Bucureşti, cod 021591, tel./fax: 021/2520517), fie prin intermediul societăţii de difuzare Supergraph (Str. Ion Minulescu 36, sector 3, Bucureşti, cod 031216, tel. 021/3206119, fax: 021/3191084, e-mail: editura@sophia.ro). În Bucureşti, locul cel mai sigur şi mai la îndemână este Libraria Sophia (Str. Bibescu-Vodă 24, tel. 0722/266618).

Pentru primul trimestru al anului următor, se are în vedere o lansare la Sibiu, în prezenţa autorului şi a editorului. *(V. A. M.)*

Anca Crivăţ, *Fiziologul latin. Bestiarul iubirii de Richard de Fournival* [text bilingv], ediţie îngrijită, traducere din latină şi franceza veche, note şi studiu de…, Editura Polirom, Iaşi, 2006.

Monahia Siluana Vlad, *Împreună dumiriri pe Cale*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 2006.

Ernest Bernea, *Îndemn la simplitate. Mărturisiri pentru un om nou*, ed. a III-a rev., Editura Vremea, Bucureşti, 2006.

Ernest Bernea, *Civilizaţia română sătească*, ediţie îngrijită de Rodica Pandele, ed. a II-a rev., Editura Vremea, Bucureşti, 2006.

Paul Nistor, *Înfruntând Vestul. PCR, România lui Dej şi politica americană de îngrădire a comunismului*, Editura Vremea, Bucureşti, 2006.

Florian Bichir, *Reporter în tărâmul minunilor. 25 de popasuri mărturisitoare*, cu un cuvânt înainte de P. S. Calinic şi cu o prefaţă de Răzvan Codrescu, Editura Revistei "Lumea Credinţei", Bucureşti, 2007.

Preot Mihai-Andrei Aldea, *Lumina Adevărului. Un studiu ortodox asupra adventismului şi altor secte apropiate*, Editura Christiana, Bucureşti, 2007.

Pr. Ioan Sorin Usca, Prof. Ioan Traia, *Vechiul Testament în tâlcuirea Sfinţilor Părinţi.10. I-II Paralipomene*, Editura Christiana, Bucureşti, 2007.

Stareţul Tadei de la Mănăstirea Vitovniţa, *Cum îţi sunt gândurile, aşa îţi este şi viaţa*, traducere din limba sârbă de Valentin Petre-Lică, Editura Predania, Bucureşti, 7514/2006.

Arhimandritul Serafim Alexiev, *Viaţa duhovnicească a creştinului ortodox*, traducere din limba bulgară de Valentin Petre Lică, Editura Predania, Bucureşti, 7514/2006.

Iamblichos, *Teologia aritmeticii. Despre simbolismul mistic, matematic şi cosmologic al primelor zece numere*, traducere [din engleză] şi îngrijire ediţie: Alexandru Anghel, Editura Herald, Bucureşti, 2006.

Rost. Revistă de cultură creştină şi politică [Bucureşti], an IV, nr. 45, noiembrie 2006: număr dedicat lui Simion Mehedinţi.

REDACŢIA REVISTEI PUNCTE CARDINALE UREAZĂ CITITORILOR ŞI COLABORATORILOR DE PRETUTINDENI UN CRĂCIUN PLIN DE BUCURIE ŞI UN NOU AN DE BUNĂ SPORIRE SUFLETEASCĂ.

www.punctecardinale.ro
e-mail: redactia@punctecardinale.ro
PUNCTE CARDINALE S. R. L.
cont: B. R. D. Sibiu RO48BRDE330SV02146903300
ISSN: 1223-3145

Gabriel CONSTANTINESCU (director), Răzvan CODRESCU (redactor şef), Demostene ANDRONESCU (redactor şef-adjunct), Ligia BANEA (secretar de redacţie), Marcel PETRIŞOR, Claudio MUTTI (corespondent Italia)
Adresa Redacţiei: 550399 SIBIU – Calea Dumbrăvii 109, tel./fax 0269/422536

Tehnoredactare computerizată PUNCTE CARDINALE
Tipar: Masib S.R.L